

Новы Час

ПРАВОУ БОЛЬШ НЕ СТАЛА

Стар. 5

КВАТЭРА ЁСЦЬ, ЖЫЛЛЯ НЯМА

Святлана Каласоўская, маладая жанчына з маленькім сынам, вымушана шукаць жытло, хаця і мае ўласную кватэру

Стар. 6

НАЗАРБАЕЎ СУПРАЦЬ КУЛЬТУ НАЗАРБАЕВА

Чаму Нурсултан Назарбаёў адмовіўся падпісаць законапраект аб наданні яму тытула Лідэр нацыі. Пра гэта журналіст «НЧ» Алег Новікаў размаўляе з казахскім журналістам Азаматам Нуркадзілавым

Стар. 12

БЕЛАРУСІСТЫКА ПРАЗ 20 ГАДОЎ

Стар. 14

ЧЫТАЙЦЕ
Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

СВЯТАЯ ЕФРАСІННЯ І ЯЕ СКАРБЫ

Нарыс Аляксея Хадыкі з цыклу
«Таямніцы гісторыі»

ГЕАПАЛІТЫКА

КРЫНІЦА СЫРАВІНЫ І СКАНДАЛАЎ

Вольга ХВОІН

Для Беларусі Расія — крыніца. І не толькі энергетычны сырэвіны. Але і міжнародных сканалаў і разборак рознай тэматыкі і ўзоруно. Гэта не скупая на эмоцыі бабулька-Еўропа ці прагматычныя ЗША. З апошнімі размовы ўгугле кароткія і па справе: няма пераменаў у бок дэмакратыі — санкцыі ды заблакаваныя рахункі. Не весела, адным словам. Іншая справа — Расія...

З гэтай мілай геаграфічнай дыпалітычнай суседкай нашаму кірауніцтву няма часу сумаваць. Калі з газам ціха, то з-за малака можна паскандаліць ці з-за нафты. Саюз мытны спакою не дае... Не вясіжнае поле для фантазій і дзеянасці, караец.

Цяпер пачаліся перамовы паміж Расіяй і Беларуссю наконт продажу кантрольнага пакета Мазырскага нафтаперапрацоўчага завода і беларускай газатранзітнай сістэмы. Натуральна, у вясёленыкім речышчы. Перамовы запланаваныя да сярэдзіны чэрвеня. І яшчэ напярэдадні кансультацый міністр энергетыкі Расіі Сяргей Шматко ветліва сказаў, што лічыць «цікавымі прапановы Беларусі па «Белтрансгазу» і Мазырскому НПЗ».

Паводле слоў міністра, Расія гатовая разгледзець прапановы Беларусі наконт перадачы пад расійскім кантролем «Белтрансгаза» і Мазырскага НПЗ, але гэта мусіць вырашашаць ў рамках агульнай стратэгіі Адзінай эканамічнай прасторы. Разам з тым, Сяргей Шматко не прамінуў нагадаць, што валоданне кантрольным пакетам акцый «Белтрансгаза»

спрэчкамі Мінска і Масквы канец не пакладзе, бо ёсць праблема карпаратыўнага кіравання прадпрыемствам. Ды і Мазырскі НПЗ не такі ўжо ласкі кавалак — на беларускім рынку з-за высокіх акцызаў няма эффектыўнай сістэмы рознічных продажаў.

Эксперты зазначаюць, што цяпер нафтаперапрацоўчая галіна кіруху згубіла сваю прывабнасць для інвестараў: ад пачатку года беларускі НПЗ працуе ў рэжыме няпоўнай загрузкі, заводы выбралі значную частку бязмытавай расійскай нафты з прадугледжаных 6,3 мільёна тон на гэты год. А на сырэвіне, якая абкладаецца стандартным мытам, працаўшчыкі ўжо не могуць. Не здольны НПЗ забяспечыць і высокі выхад светлых нафтапрадуктаў з глыбіней перапрацоўкі 93 працэнты. Цяпер ён дасягае 70–75 працэнтаў. З рэурсамі на мадэр-

нізацію ў такіх умовах, хутчэй за ўсё, давядзеца пачакаць.

Стасункі Расіі і Беларусі не палягаюць у плоскасці празрыстых эканамічных адносінай куплі-продажу. Бонусы эканамічныя ды палітычныя — наша ўсё. Кіраўнік Беларусі Аляксандар Лукашэнка, натуральна, заяўві, што «Белтрансгаз» Мінск спрабуе прадаць, але ў якасці заахвочвання хай кошт на газ для Беларусі будзе роўны расійскаму. «Вось калі яны скажуць, што будуць па ўнутраных коштах прадаваць газ у Беларусь — на роўных умовах і па ўнутрырасійскіх коштах — мы не супраць, бярыце кантрольны пакет. Гэта жа і па нафтаперапрацоўчых заводах. Танная нафта — добрыя ўмовы, але не бясплатна», — акрэсліў Лукашэнка ўмовы патэнцыйных здзелак.

І пачалося чарговае міждзяржавнае шоу, дакладней, част-

ка вялікага і агульнага падназваю «сяброўства братніх славянскіх народаў». Но пытанне коштаваў на энергасыравіну — яблык разладу ў будаўніцтве Мінскага саюза. Праўда, не факт, што апошні. Пакуль жа афіцыйны Мінск спрабуе скарыстацца гэтым аргументам, асэнсоўваючы, што Расія не зацікаўленая, каб мяжа Мінскага саюза праішла ўздоўж усходніх ашараў Беларусі.

Праз два тыдні пасля першых пазітыўных ацэнак расійскі бок заняў кіруху іншую пазіцыю. Віцэ-прэм'ер РФ Ігар Сечынтонка намякнуў, што тон рэалізацыі праектаў хадзелаў бяздаваць Расія. І козыры для гэтага з'явіліся. «У «Газпраме» ўжо ёсць 50 працэнтаў акцый «Белтрансгаза», ён заплаціў за іх 2,5 мільярда долараў. Кошт за кантроль тут вельмі цяжкі аблікоўваць: мы і так за тыя 50 працэнтаў пераплацілі.

Далейшае вырашэнне пытання павінна быць звязана з гарманізацыяй эканамічных мадэляў краін-партнёраў», — патлумачыў віцэ-прэм'ер. Па словах віцэ-прэм'ера РФ Ігара Сечына, набыццё кантрольнага пакету «Белтрансгаза» ў кошт даўгой павінен вызначаць «Газпрам», хаця набыццё кантролю ў кампаніі, якая мае запазычанасці, і выглядае сумнёўным з эканамічнага боку. Тут, канешне, віцэ-прэм'ер трохі схітрыў: ўсё ж для Расіі валоданне інфраструктурай, праз якую ажыццяўляеца транзіт сырэвіны ў Заходнюю Еўропу, прывабнае.

Трохі канкрэтныкі ў справу даадаў прадстаўнік «Газпрамы» Сяргей Купрыянаў, зазначыўшы, што супрацоўніцтва з Беларуссю магчыма толькі з умовай выканання контрактных абавязальніцтваў і пагашэння доўгу за пастаўкі расійскага газу. «Газпрам» двойчы накіроўваў у «Белтрансгаз» і ўрад Беларусі патрабавані непадкладна пагасіць назапашаную запазычанасць. Аднак мы так і не атрымалі адказу на простое пытанне: калі будзе сплачаны доўг? Лічым, што нашы беларускія калегі павінны выконваць свае контрактныя абавязальніцтвы ў поўным аб'ёме, і толькі на гэтай базе можна будзе абмяркоўваць прапановы падлейшым развіцці супрацоўніцтва», — падкрэсліў прадстаўнік холдынгу.

Патлумачым: контрактны кошт паставак газу ў Беларусь складае 169 долараў за тысячу кубаметраў, аднак Беларусь пакуль плаціць 150 долараў, з-за чаго нарасла запазычанасць, па дадзеных «Газпрамы», у памеры каля 200 мільёнаў долараў. Расійскі бок падлічыў, калі Мінск па-ранейшаму будзе аплачваць расійскі газ па кошце 150 долараў за тысячу кубаметраў, то да канца года запазычанасць Беларусі перад Расіяй складзе 1,5 мільярда долараў.

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

▼ НАВІНЫ РЭГІЁНАЎ

БРАСЛАЎ. ПАДАРОЖЖА ПА СВЯТЫНЯХ

Таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры запрашае ўсіх у сяброўскі падарожжа «Па азёрнаму краю». Яно распачынаецца 20 чэрвяна і пройдзе па маршруце: Пераброддзе (касцёл Сэрца Езуса і Георгіеўская царква кан. XIX — пач. XX стст.), Іказнь (касцёл Божага цела і Мікольская царква кан. XIX — пач. XX стст.), Braslaў (касцёл Раства Панны Марыі XIX ст., Успенская царква кан. XIX ст.), Пеліканы (касцёл Св. Якуба пач. XX ст.), Дрысвяты (Петрапаўлаўскі касцёл 20-х гг. XX ст. у закапанскім стылю, Петрапаўлаўская царква кан. XIX ст.), Відзы (Святатроцкі касцёл пач. XX ст., стараўрская царква 20-х гг. XX ст., магіла Тамаша Ваўжэцкага) і інші.

Арганізаторы маюць на мэце пазнаёміць удзельнікаў вандроўкі з гісторыяй краю, а таксама прыцягнуць увагу грамадскасці да святыні, якія неабходна аднаўляць, захоўваць і шанаваць.

ГЛЫБОКАЕ. ШТУЧНАЯ ЗОНА АДПАЧЫНКУ

На месцы быўлай пустэчы на ўсходнім беразе возера Кагальнае будзе створана зона адпачынку. На дадзены момант там інтэнсіўна адбываюцца земляныя работы. На месцы невялікага балотца зробленыя некалькі штучных сажалак. Пасярэдзіне насыпана круглае па форме ўзвышша, акружанае кальцавым ровам. Адбываецца выраўніванне берагавой лініі возера Кагальнае. Побач будзе ўладкаваная аўтостаянка.

ВАШУНАВА. ЦВІКІ ВАРТЫЯ ГІСТАРЫЧНЫХ ЭКСПАНАТАЎ

Невядомыя злодзеі абрабавалі этнографічны музей «Засцянковая хатка» ў Вашунаве, што пад Параф'яновам. Злодзеі ўзламалі дзвёры і вынеслі з памяшкання цвікі, малаткі ды іншыя інструменты. Экспанаты музею злынікаў не зацікавілі.

«Засцянковую хатку» стварыў у дзедавай хаце старшыня Таварыства беларускай мовы Віленскага краю Юры Гіль, які памёр летасць у Вільні. «Засцянковая хатка» была месцам сутрэчай, на якія некалькі разоў на год зіваліся родныя сп. Пля ды прыхільнікі беларушчыны з Вільні ды з розных месцаў Беларусі.

МЯДЗЕЛ. ТВОРЦЫ ПАЙШЛІ Ў НАРОД

Творчыя сутрэчы з пісьменнікамі Эдуардам Акулінім і Леанідам Дранько-Майсюком адбыліся ў бібліятэках Мядзельскага раёна. Пісьменнікі наведалі Будслаў, Крыўічы і Княгінін. Мінулая сутрэча з беларускім пісьменнікамі ў будслаўскай бібліятэцы адбылася ў 1971 годзе, калі мястечка наведалі Васіль Быкаў і Ніл Гілевіч.

ТАЛАЧЫН. НЕЧЫСТОТЫ ЛЮДЗЯМ

Мясцовыя актыўнікі грамадзянскай кампаніі «Наш Дом» зафільмавалі факт, як у раку Друць асенізтарская машына ЖКГ злівае нечыстоты. Відадакумент прадстаўлены эколагам. Мясцове кіраўніцтва маўчыць, бо, мусіць, без яго згоды такое рабіць немагчыма.

► КАМПАНІЯ

ВУЛІЦА ВАСІЛЯ БЫКАВА

Больш як 46,5 тысячы подпісаў грамадзян сабрана ў Мінску за перайменаванне вуліцы Ульянаўскай у вуліцу імя народнага пісьменніка Беларусі Васіля Быкава. Пра гэта паведаміў актыўіст грамадзянскай кампаніі «Гавары праўду!» Міхась Башура.

Паводле яго слоў, подпісы збіраюцца па кватэрах, а таксама на вуліцах, у скверах і парках сталіцы. Як зазначыў Башура, большасць мінчан станоўчча рэагуюць на ініцыятыву перайменавання вуліцы Ульянаўскай. Разам з тым, пра доўжыў ён, зафіксавана некалькі выпадкаў, калі прадстаўнікі міліцыі забіралі ў перапісчыкаў лісты з подпісамі грамадзян, матывуючы гэта тым, што такая дзеянасць забаронена. Апрача таго, падчас затрыманняў і вобыскаў у актыўістаў кампаніі, што адбыліся 18 мая, былі канфіскаваны лісты больш чым з 8 тысячамі подпісаў. «Гэтыя подпісы з'яўляюцца грамадскім здабыткам і вынікам волевыяўлення грамадзян. Вось чаму мы будзем патрабаваць ад

уладаў вяртання лістоў з гэтymi подпісамі», — сказаў Башура.

Паводле яго слоў, Мінгарвыканкам не задаволіў ніводную з 30 заявак на пікетаванне для збору подпісаў у розных раёнах сталіцы. «І хача мы звязталіся па дазвол на правядзенне пікетаў у розных месцах, у тым ліку скверах і парках, гарадскія ўлады адмовілі, спасылаючыся на артыкулы закона аб масавых мерапрыемствах, на магчымае чыненне перашкоды удзельнікамі пікетаў руху пешаходаў, а таксама дзеянасці розных арганізацый і ўстаноў», — зазначыў Башура.

Як паведаміў актыўіст кампаніі «Гавары праўду!» Ігар Ламека, у Гродне за перайменаванне вуліцы Парыжскай камуні ў вуліцу імя Васіля Быкава сабрана больш як 2 тысячы подпісаў.

Збор подпісаў за перайменаванне вуліц праходзіць у Мінску з 9 мая, у Гродне — з 11 мая па ініцыятыве лідэра кампаніі «Гавары праўду!» паста Уладзіміра Някляева.

Да 22 чэрвяна актыўісты кампаніі плануюць завяршыць акцыю і сабраць у Мінску не менш як 50 тысяч, а ў Гродне — не менш за 5 тысяч подпісаў, да 3 ліпеня — падрыхтаваць падпісныя лісты для перадачы ў гарадскія саветы Мінска і Гродна.

БелаПАН

► ДЫЯЛОГ

ПАДТРЫМКА АПАЗІЦЫ

Фонд імя Конрада Аденаўера (ФРГ) падтрымае беларускую апазіцыю на выбарах прэзідэнта. Пра гэта кіраўнік фонду еўрадэпутат Ганс-Герт Пётэринг заявіў 7 чэрвяна на сутрэчы ў Берліне з маладымі беларускімі кансерватыўнымі палітыкамі.

Як паведамляе прэс-служба фонду, Пётэринг заявіў, што праз падтрымку апазіцыі фонду садзейнічае дэмакратызацыі Беларусі. Паводле яго слоў, «дзяякоўчы падтрымкы дэмакратычных сіл у Беларусі атрымаюць перамогу

чалавечая годнасць, дэмакратыя, свабоды».

Кіраўнік фонду Аденаўера таксама лічыць важным, каб Еўрапейскі гуманітарны ўніверсітэт, які працуе ў Вільнюсе, атрымаў магчымасць вярнуцца ў Мінск.

Як паведамлялася раней, Пётэринг наведаў Мінск у лютым 2010 года.

6–11 чэрвяна па запрашенні кіраўніка фонду Аденаўера ў Германіі знаходзіцца група беларускіх маладых палітыкаў. Мэта візіту — дыялог з нямецкімі і ўсходнімі палітыкамі розных галінаў улады. Програма прадугледжвае сутрэчы ў МЗС ФРГ, ведамстве федэральнага канцлеру, бундэстагу, партыі «Хрысціянска-дэмакратычныя саюзы», з прадстаўнікамі Маладога саюза Германіі, Аўдзінанія хрысціянска-дэмакратычных студэнтаў, а таксама Усходняга камітэта германскай эканомікі.

БелаПАН

► ПРАВЕРКА

ЗА ЧЫЙ КОСТ БАНКЕТ?

Пракуратура Зальцбурга (Аўстрыя) вывучае фінансавыя документы пра адпачынак Аляксандра Лукашэнкі ў Альпах у сакавіку 2002 года.

Як паведаміў аўстрыйскі спартыўны журналіст Эрвін Рот, які правёў расследаванне і перадаў дакументы ў прокуратуру, апошняя разглядае цяпер магчымасць завесці крымінальную справу па падзэрненні ў карупцыі ў дачыненні да эксп-кіраўніка Нацыянальнага алімпійскага камітэта Аўстрыі, віцэ-прэзідэнта нацыянальнага савета сеткі казіно «Casinos Austria» Лео Вальнера.

Як паведамілі, што ў сакавіку 2002 года

чыноўнікамі адпачываюць на горнолыжным курорце ў аўстрыйскім Шіролі як кіраўнік Нацыянальнага алімпійскага камітэта па запрашенні аўстрыйскага казіно «Casinos Austria» Лео Вальнера.

Як вынікі з дзелавых папер, аплата паслуг праходзіла з сакрэтнага рахунка аўстрыйскага НАК, адкрытага па ініцыятыве Вальнера ў «Raiffeisenbank» у 2001 годзе.

У інтэрв'ю аўстрыйскай газете «Die Presse» Вальнер, у прыватнасці, заявіў, што «дзейнічаў у інтарэсах аўстрыйскай эканомікі», для пашырэння дзелавых контактаў паміж дзяўдома краінамі. Паводле яго слоў, адпачынак Лукашэнкі аплацілі зацікаўленыя ў супрацоўніцтве з Беларуссю аўстрыйскія бізнесмены.

Сярод затрат на агульную суму 200 тысяч єўра — аплата пра жывання ў гатэлі, медыцынскія паслугі, аплата горнолыжных уроўкаў для 11 прадстаўнікоў беларускай дэлегацыі, аренда аўтобуса для 34 чалавек, гульня ў аўстрыйскіх казіно, алкагольныя напоі.

БелаПАН

► СУД

ЗНОЎ НЕНАРМАТЫЎНАЯ ЛАЯНКА

Віцебскі актыўіст Кансерватыўна-хрысціянскай партыі — БНФ Сяргей Каваленка пакараны штрафам у памеры 105 тысяч рублёў (3 базавыя величыні).

Такое рашэнне прыняло 8 чэрвяна суд Першамайскага раёна Віцебска, паведаміў супарашнік Каваленка.

Суд прызнаў Каваленку вінаватым ва ўчыненні дробнага хулиганства. «Інцыдэнт адбыўся 8 мая гэтага года. Сяргея Каваленку і яго брата Віталя затрымалі ў краме. Супрацоўнікі міліцыі абвінавацілі іх у тым, што яны ляліся», — расказаў Сяргея Каваленка.

Паводле меркавання Сяргея Каваленкі, міліцыя затрымала іх з братам дзля таго, каб прадухіліць іх прысутнасць на афіцыйных мерапрыемствах 9 мая з нагоды Дня Перамогі.

Варта зазначыць, што з пачатку 2010 года віцебскі апазіцыянер Сяргей Каваленка неаднаразова затрымліваўся міліцыяй за арганізацыю розных акцый. 14 мая суд Кастрычніцкага раёна Віцебска прыгаварыў яго да трох гадоў пазбаўлення волі ўмоўна за вывешванне бел-чырвона-белага сцяга на галоўнай ёлцы Віцебска 7 студзеня. Гэты ўчынок быў кваліфікаваны ўладамі як «наўмысныя дзеянні, якія груба парушаюць грамадскі парадак і выражают яўную непавагу да грамадства».

БелаПАН

► ПРЕЗЕНТАЦЫЯ

ГЕНЕЗІС НАЦЫІ

Прэзентацыя кнігі Анатоля Астапенкі «Ігде зродзіліся и ускормлены суть по Бозе. Досвед беларускага нацыяналіста», прысвечаная генезісу беларускай нацыі і беларускага нацыяналізму, адбылася 8 чэрвяна ў Мінску.

У выданне, написаное ў жанры гісторыка-філософской публіцыстыкі, увайшлі эсэ, знітаваныя беларускай нацыянальнай ідэяй (БНІ). Выданне з яўлецца першай на беларускай прасторы спрабай разгледзець комплекс проблем, звязаных з БНІ на працягу тысячы гадоў існавання Беларусі і беларусаў — ад часоў Полацкага і Тураўскага княстваў да нашых дзён, выявіць гісторычныя постаці дзеячаў палітыкі і культуры, якія зрабілі ўклад у фарміраванне беларускай нацыянальнай ідэі.

Прысутнасць беларускай мовы, нацыянальная свядомасць і любоў да Бацькаўшчыны — вызначальныя рысы падыходу аўтара да БНІ. У яе падмурку, на думку аўтара, ляжыць хрысціянства.

Паводле слоў пісьменніка Васіля Якавенкі, поспех нацыі і яе развіцця — галоўная мэта кожнага этнусу. Але ўсе спробы беларускіх улад знайсці нацыянальнай ідэю нічым не завяршиліся, сказаў пісьменнік.

Анатоль Астапенка, які для назвы твору выкарыстаў выраз Францыска Скарэны, адзначыў, што праца над кнігай доўжылася больш за 20 гадоў. «У гэтым выданні адлюстравана маё бачанне нацыянальнай ідэі і нацыяналізму, паміж якімі я стаўлю знак існавання, бо яны адлюстроўваюць усходні і заходні погляды на адно і тое ж паняцце. Яго асэнаванне я імкнусці ахапіць у гісторычным і культурным ракурсах», — сказаў Астапенка. Сярод сучасных носьбітаў БНІ ў мастацтве ён называў мастакоў Аляксея Марачкіна і Алеся Пушкіна, скучылтара Алеся Шатэрніка.

Пісьменнік Уладзімір Дамашэвіч заявіў, што для масавага чытача трэба зрабіць папулярную версію кнігі значна меншага аб'ёму.

БелаПАН

▼ ТЫДНЁВЫ АГЛЯД

«РАЗРУЛІЦЬ» РАСІЮ

Сяргей САЛАЎЁУ

Напярэдадні прэзідэнцкіх выбараў у Беларусі наша кіраўніцтва, здаецца, вырашыла ўпараткаваць адносіны з Расіяй. У гэтых адносінах мы ўжо дастаткова «звязлі». Гэта тычынца і мытных пошлін на нафту і аўтамабілі, і навызначанасць з Мытным саюзам, і ўвогуле шмат пытанняў. І бачна — цягнік беларуска-расійскіх адносінаў, што затармазіў апошнім часам, зварухненца з «мёртвай кропкі».

У рамках падрыхтоўкі сустрэчы на найвышэйшым узроўні 7 чэрвеня адбылася тэлефонная размова Аляксандра Лукашэнкі і Дзмітрыя Мядзведзеў. Паводле звестак прэс-службы беларускага прэзідэнта, бакі вызначылі «прыкладны пералік пытанняў», які плануецца абмеркаваць на сустрэчы. Чакаецца, што гаворка пойдзе пра функцыянаванне Мытнага саюза і перспектывы стварэння Адзінай эканамічнай прасторы трох краін.

Плануецца абмеркаваць таксама «шэраг іншых актуальных пытанняў парадку дзвухбаковага беларуска-расійскага супрацоўніцтва».

Бакі дамовіліся «даручыць віц-прэм'ерам урадаў, якія курыруюць пытанні Мытнага саюза, падрыхтаваць да сустрэчы кіраўнікоў дзяржаў розных кампрамісныя варыянты вырашэння праблем, што стрымліваюць эффектыўнае функцыянаванне гэтага саюза і стварэнне АЭП».

«Лідэры Беларусі і Расіі адзінай ў меркаванні, што сустрэча, якая мае адбыцца, павінна быць максімальная канкрэтнай і выніковай. Яна закліканы стаць важным імпульсам у развіціі інтэграцыйных працэсаў з узделам наших краін», — гаворыцца ў паведамленні.

Як інфармуе прэс-служба Крамля, размова адбылася па ініцыятыве беларускага боку. Падчас размовы «была пачверджана дамоўленасць прададыцца абмеркаванне пытанняў фармавання Мытнага саюза ў свяtle рашэнняў, прынятых Расіяй і Казахстанам падчас пасяджэння Вышэйшага органа МС на ўзроўні кіраўнікоў урадаў у Санкт-Пецярбургу 21 мая гэтага года».

Нагадаем, што 21 мая ў Санкт-Пецярбургу кіраўнікі урадаў Расіі, Беларусі і Казахстана па выніках шматгадзінных перамоў не змаглі ўрэгуляваць спрэчкі аб набыцці моцы Мытнага кодэкса з 1 ліпеня гэтага года. Прэм'ер-міністр Расіі Уладзімір Пуцін адзначыў тады, што рознагалоссі тычыліся аўтамабільнай і авіяцыйнай прамысловасці, мытных пошлін, увозу тавараў фізічнымі асобамі для ўласных патрэб.

Між тым, Беларусь гатова падпісаць адзіні Мытны кодэкс Мытнага саюза Беларусі, Казахстана і Расіі без выключэнняў. Пра гэта заяўіў

намеснік міністра замежных спраў Беларусі Андрэй Еўдачэнка на 14-м беларуска-польскім эканамічным форуме «Добрауседства-2010», што праходзіць у Мінску.

Паводле слоў намесніка міністра, Мытны кодэкс, падпісаны 28 мая ў Санкт-Пецярбургу прэм'ер-міністрам Расіі і Казахстана, — гэта дакумент з выключэннямі. «Беларусь гатова яго таксама падпісаць, але без выключэнняў», — падкрэсліў Еўдачэнка. Намеснік міністра прызнаў, што ў апошні час у Беларусі і Расіі ўзніклі сур'ёзныя рознагалоссі па пытаннях фарміравання Мытнага саюза. «У нас няма адзінай палітыкі па выважных мытных пошлінах, няма адзінага выважнога мытнага тарыфу. Больш за тое, нават у Мытнага саюзе ўжо пасля 1 ліпеня Расія дапускае далейшыя пошліны ва ўзаемным гандлі трох краін. Мы катэгарычна не згодныя з гэтым пасылам», — заявіў Еўдачэнка.

«Самае галоўнае ў гэтым праекце — што нават у эканамічным саюзе расійскі бок не бачыцьмагчымасці вырашэння пытанняў па нафце, нафтапрадуктах, газе і іншых сырэвінных рэурсах. Гэта значыць, фактычна і ў Мытнага саюзе, і ў Адзінай эканамічнай прасторы расійскі бок выключае энергасектар з інтэграцыі», — падкрэсліў Еўдачэнка.

Магчыма, гэтыя праблемы і «разруляць» прэзідэнты на сустрэчы, якая плануецца неўзабаве? Хутка мы пабачым, чаго дамаглася Расія, а чаго — Беларусь.

Тым часам маскоўскі «Газпрам» працягвае ў дачыненні да Беларусі «гнуць» сваю лінію». Сярэднегадавая цана расійскага газу для Беларусі ў 2010 годзе складзе 187 долараў за тысячу кубаметраў, у другім квартале — 184,8 долара. Прагэта заяўіў афіцыйны прадстаўнік «Газпраму» Сяргей Купрыянаў у эфіры «Эха Москвы» 8 чэрвеня.

У першым квартале 2010 года, зазначыў прадстаўнік «Газпраму», цана складала 169 долараў.

Паводле звестак Белстата, у першым квартале 2010 года сярэдняя цана на імпартаваны газ складала 171 доллар за тысячу кубаметраў. Аднак, як сцвярджаюць у «Газпраме», Мінск працягвае плаціць за газ на ўзроўні

сярэднія леташнія цаны — 150 долараў за тысячу кубаметраў. У сувязі з гэтым, паводле звестак «Газпраму», доўг «Белтрансгаза» да атрымання газу на 1 мая склаў 192 мільёна долараў.

Пры гэтым спадзявацца на тое, што «Захад нам дапаможа» не выпадае. Прэзідэнт ЗША Барак Абама працягнуў на год санкцыі дачыненні да шэрагу службовых асоб Беларусі. «Дзеянні і палітыка шэрагу членоў урада Беларусі і іншых дзяржаўных чыноўнікаў працягваюць уяўляць экстраардынarnую пагрозу нацыянальнай бяспечы і замежнай палітыцы ЗША. З чаго вынікае, што санкцыі ў дачыненні да беларускіх дзяржаўных чыноўнікаў, якія былі прынятыя 16 чэрвеня 2006 года, павінны працягваць дзеянне і пасля 16 чэрвеня 2010 года», — цытуе дакумент прэс-служба белага дома.

У чэрвені 2006 года прэзідэнт ЗША Джордж Буш падпісаў указ аб фінансавых санкцыях у дачыненні да Аляксандра Лукашэнкі і яшчэ да дзеяціці беларускіх службовых асобаў, «адказных за падрыхт дэмакратычных працэсаў і інстытутаў, парушэнне прававой чалавека, дзяржаўную карупцыю». Указ блакіруе ўласнасць і права беларускіх чыноўнікаў на ўласнасць у ЗША, рахункі і магчымасць фінансавых апераций. Амерыканскім кампаніям і прыватным асобам забаронена заключаць з дзялкі з указанымі службовыми асобамі.

У спіс, які прыкладаецца да ўказа, акрамя Аляксандра Лукашэнкі ўвайшлі яго сын Віктар Лукашэнка, намеснік кіраўніка Адміністрацыі прэзідэнта Наталля Пяткевіч, міністр юстыцыі Віктар Галаванай, старшыня Белдзяржтэлерады ёкампаніі Аляксандра Зімоўскі, эксп-старшыня КДБ Сярган Сухарэнка, былы дзяржсакратар Савета бяспекі Віктар Шэйман, эксп-камандзір САХР Дзмітрый Паўлючэнка, былы міністр унутраных спраў Уладзімір Навумаў, кіраўнік Цэнтрвыбаркама Лідзія Ярошына.

Акрамя таго, у сакавіку 2006 года, пасля выбараў прэзідэнта Беларусі, ЗША далучыліся да спісу неўязных Еўрасаюза і ўяўлі забарону на ўезд на сваю тэрыторыю 30 беларускіх чыноўнікаў, у тым ліку прэзідэнта Лукашэнкі.

▼ ФІГУРЫ ТЫДНЯ

ЛІЛІЯ АНАНІЧ

Першы намеснік міністра інфарматыкі Беларусі Лілія Ананіч лічыць, што ў Беларусі склалася нацыянальная школа журналістыкі, а краіна мае пайнавартасную медыяпрастору.

«Нацыянальная школа журналістыкі ў Беларусі склалася. Мы маєм пайнавартасную нацыянальную інфармацыйную прастору», — заяўіла Лілія Ананіч падчас прэс-канферэнцыі, прысвечанай правядзенню V Беларускага міжнароднага медыяфорума «Партнёрства ў імя будучыні».

Пасловак чыноўніцы, у Беларусі «канкурэнцыя літаральна на ўсіх сегментах — як у друкаваным блоку, так і ў электронных СМИ». Аднак спадарыня Ананіч не сказала, што ў краіне дзейнічае манаполія на электронныя сродкі масавай інфармацый (хаты і пахвалілася наяўнасцю пяці нацыянальных тэлеканалаў і спадарожнікам каналам «Беларусь-ТВ», які «бачаць ва ўсім свеце»). Не згадала намесніца міністра і аб праблемах, якія маюць недзяржайнічы грамадска-палітычныя выданні: праблемы з распаўсюдам, абмежаваны доступ да інфармаціі, ціск спецслужбай на журналістаў.

МІХАІЛ БАРАВЫ

Гендырэктар ЗАТ «Белаутагаз» прызначаны кіраўніком Федэрацыі воднаўзялнага спорту Беларусі. Ён быў аднаголосна абраны на спрэваздачна-выбарным сходзе федэрацыі, якой ад 1992 года кіраў Біктар Наважылаў.

З 2001 па 2005 год Міхаіл Баравы займаў пасаду міністра транспарту і камунікацый Рэспублікі Беларусь і ўзначальваў Федэрацыю веласіпеднага спорту. Новаабраны кіраўнік федэрацыі заявіў, што готовы ўсялякі развіваць гэты від спорту і зрабіць яго адным з самых масавых. Праўда, з веласіпедным спортом у яго так не атрымалася.

Як паведамляе БелАПАН, ЗАТ «Белаутагаз» займаеца аказаннем паслуг у транспартнай сферы: тэхнічным абслугоўваннем і рамонтом грузавога і легковога транспарту, міжнароднымі перевозкамі грузаў, рэалізацыяй аўтазапчастак, прылад, змазачных матэрыяляў. У 2007 годзе інтэрнэт-газета «Ежедневнік» паставіла Баравога на 27-е месца ў спісе ста самых паспяховых і ўплывовых беларускіх бізнесменаў.

АЛЕКСІЙ ШЫНКЕВІЧ

Архімандрит Алексій Шынкевіч вызвалены з пасады адказнага прадстаўніка Беларускай праваслаўнай царквы ў справах сувязяў са СМИ за эксцэнтрычнасць ды недастатковую адказнасць перад сабой і Богам. Прынамсі так выглядаюць тлумачэнні мітрапаліта Мінскага і Слуцкага Філарэта з нагоды гучнай адстайкі святара.

«Пасада, ад якой архімандрит Алексій вызвалены, выключает ўсялякую эксцэнтрычнасць і прадугледжвае строгую дысцыпліну: знешнюю — то бок у стасунках з вышэйшым кіраўніцтвам і з людзьмі, і ўнутраную — накіраваную на самога сябе, на сваё сумленне і асабістую адказнасць перад Богам», — заяўіў мітраполіт Мінскі і Слуцкі Філарэт у інтэрв'ю «Інтарфаксу». «Айцец Алексій з цягам часу пачаў успрымаць гэту адказнасць як нейкі карт-бланш, як поўную свабоду ў выказванні сваіх асабістых меркаванняў з вышыні свайго службовага становішча», — патлумачыў прычыну адстайкі Філарэта.

Аляксей Шынкевіч займаў пасаду адказнага прадстаўніка Беларускай праваслаўнай царквы ў справах сувязяў са СМИ. 25 мая Аляксей заявіў, што Філарэт можа сысці ў адстайку. А 26 мая ў адстайку адправіў Шынкевіча.

Летась архімандрит Алексій выступіў з заяўлі, што сюжэт, паказны на першым канале аб дзейнасці БХД, з'яўляецца паклёнам і фальшыўкай.

Архімандрит Алексій (Аляксей Шынкевіч) нарадзіўся ў 1956 годзе ў Беларусі. Скончыў Маскоўскую духоўную акадэмію, працаў на рэдактарам газеты Беларускага экзархата Рускай праваслаўнай царквы «Царкоўнае слова», прадстаўніком Маскоўскага патрыярхата Таронта (Канада). З 2002 года — у Беларускім Экзархате. У 2005 годзе айцец Алексій быў узнагароджаны прэміяй «За духоўнае адраджэнне».

▶ АЗБУКА ПАЛІТАЛОГІІ

ПА КІМ ЗВОНИЦЬ ЗВОН СУСВЕТНАГА КРЫЗІСУ?

Сяргей НІКАЛЮК

Насуперак аптымістычным заявам палітыкаў, сусветны крызіс яшчэ толькі пачынаецца, і ў «беларускай эканамічнай мадэлі» практична няма шанцаў яго перажыць.

Сын аднаго майго прыяцеля вырашыў летам папрацаваць у ЗША па студэнцкай праграме. Месца яго працы — гасцініца ў адным з гарадкоў на ўзбярэжжы штата Луїзіана. Аднак нечакана ў яго паўсталі праўлемы. Іх крыніца размешчана на дне Мексіканскага заліва, у тым самім месцы, дзе кампанія BP змагаецца з ущечкай нафты з пашкоджанай свідравіны.

Далёка не кожны беларус здолыны адшукаць Мексіканскі заліў на карце, тым не менш падзеі, што там адбываюцца, упłyваюць на жыццёвые планы нашых грамадзян. Глабалізацыя, аднак. Такім словамі пракаментаваў бы праўлему беларускага студэнта карэнны жыхар Чукоткі і, як заўсёды, меў бы рацю.

З падзеямі, спароджанымі глабалізацыяй, мы сутыкаемся практична штодня. Самы яркі прыклад — праўлемы беларускай эканомікі і сусветны крызіс. І без падказкі афіцыйнай пропаганды большасці абывацеляў была зразумелая прычынна-выніковая сувязь паміж імі. Крызіс — прычына. Проблемы — вынік. З гэтым не пасправчаеся, але калі сусветны крызіс прытартмазіў рост беларускай эканомікі, то што ж тады яго паскорыла ў канцы 2003 года?

Ад аднаўленчага росту да афшорнага

Звернемся да табліцы. У год першых прэзідэнцкіх выбараў падзенне ВУП было максімальнym. Нядзіўна, што народ узбунтаваўся і падтрымаў харызматычнага кандыдата, які паабіцаваў «запусціць заводы». Сваё слова ён стрымаў, і ўжо ў 1996 годзе статыстыка зафіксавала рост ВУП. Вынік наступнага года пераўзышоў чаканні самых адчайных аптымістаў. Але развіць поспех не атрымалася, і з 1998 года «беларуская эканамічнай мадэлі» пачала буксаваць.

Кароткатэрміновы ўсплеск эканамічнага росту ў другой палове 90-х гадоў назіраўся ў большасці быльш савецкіх рэспублік, незалежна ад эканамічнай палітыкі, якую праводзілі юлады. Эканамісты называюць такі рост «аднаўленчым». У адрозненіі ад росту інвестыцыйнага, што мае патрэбу ва ўкараненні новых тэхналогій, аднаўленчы рост абавіацца на актыўнае ўцягванне ў вытворчасць незадзейнічаных у перыяд крызісу магутнасцяў.

Да пачатку «нулявых» гадоў рэсурсы аднаўленчага росту ў Беларусі былі цалкам вычарпанныя. Рост рэальных прыбытоўкаў спыніўся, рэйтинг спецыяліста па запуску заводаў папоўз уніз. Здавалася, яшчэ трохі — і ўлада зноў «апынеца ў брудзе», але рымэйк сітуацыі 1994 года не адбываўся. На сусветных рынках цэны на нафту пайшлі ўверх. Лішак нафтадолараў згенераваў у Расіі попыт на беларускія тавары, а бязвытнай расійская нафта дазволіла запусціць «нафтавы афшор».

Такім чынам, сваім палітычным даўгатецем Лукашэнка шмат у чым авалязаны росту цэн на нафту. Але чаму яны начали расці? Без адказу на гэта пытанне нам будзе цяжка зразумець мінулае, сучаснасць і будучыню «беларускай эканамічнай мадэлі», а заадно і яе архітэктара.

Амерыканскі дыбаланс

Сусветны крызіс заняў першыя радкі на стужках інфармацыйных агенцтваў пасля банкрунта банка «Lehman Brothers» (верасень 2008 года), але, што цікава, прычыны крызісу апынуліся на перыферыі грамадскай увагі. Веды, на жаль, спаджаюць смутак, а наведанне — аптымізм. Апошні надзвычай важны для палітыкаў. Яны навыперадкі кінуліся шукаць «зялёныя парасткі» (выраз старшыні Федэральнай рэзервовай сістэмы ЗША Бена Бернанке), якія ў сігналізавалі пра аднаўленне прамысловага росту. Хто шукае, той заўсёды знайдзе.

Таму афіцыйныя заявы з нагоды заканчэння сусветнага крызісу паступаюць з перыядычнасцю марскіх прыліваў.

Калі мы паглядзім на графік сярэдняй заработка платы ЗША ў **супастаўных цэнах**, дык выявім, што яе буны рост пасля заканчэння другой сусветнай вайны змяніўся ў 1972 годзе падзеннем. Пасля 1980 года рост аднавіўся, але тэмп яго апынуўся вельмі далёкім ад папярэдняга перыяду. Думаю, шмат хто з чытачоў будзе здзіўлены, аднак сярэдняя заработка плата ў ЗША сёння не нашмат вышэй, чым у далёкім 1972-м!

На думку асобных эканамістаў, да пачатку 70-х гадоў мінулага стагоддзя эканамічнае развіццё, заснаванае на мадэлі навукова-тэхнічнага прагрэсу, сябе вычарпала. Разбіраць дэталёва іх аргументы ў газетным артыкуле няма магчымасці, таму абліжуюцся толькі згадваннем двух фактаў. Па-першое, у 1971 годзе ЗША абвясцілі дэфолт па долары, калі перасталі прывязваць яго да золата. З тых часоў адзінай мерай кошту ў свеце з'яўляецца доллар, не заўспечаны нічым. Па-другое, у найбуйнейшай эканоміцы свету пачалася стагфляцыя (падзенне вытворчасці пры высокай інфляцыі), што не магло быць расплюмачана ў рамках класічнай эканамічнай тэорыі.

Праблему стагфляцыі атрымалася вырашыць з дапамогай «рэйганомікі», сутнасць якой складалася ў грошавай напампойцы за кошт эмісійных долараў, толькі накіроўваліся яны не на падтрымку бізнесу, а на крэдытае стымуляванне канчатковага попыту — як дзяржаўнага, так і прыватнага (адсюль рост узроўню жыцця). Для аблежавання інфляцыі ў сектары спажывання стаўкі па крэдытах былі паднімтыя да нябачанага раней узроўню (уліковая стаўка ФРС у 1981 годзе складаў амаль 20%). Залішнюю ж ліквіднасць давялося «ўтылізаваць» за кошт раздзімання фінансавых бурбалак.

Вынікам «рэйганомікі», якая паслядоўна ажыццяўлялася на працягу 30 гадоў, стаў гіганцкі дыбаланс паміж узроўнямі вытворчасці і спажывання. Амерыканцы, якія вырабляюць 20 працэнтаў сусветнага ВУП, ухітраюцца спажываць 35 працэнтаў агульнусусветнага пірага. Падзілінне спажыванне ў свеце створаны адпаведны вытворчыя магутнасці, і зараз, калі попыт у ЗША пачаў падаць, гэтыя магутнасці вызываюцца.

У якасці асноўнай крыніцы эканамічнага росту ў свеце ў апошнія гады выступаў амерыканскі попыт. Эканомікі іншых краін раслі або за кошт абслугоўвання амерыканскага попыту, або за кошт абслугоўвання тых, хто абслугоўваў амерыканскі попыт. У ліку апошніх краін знаходзіцца і Беларусь.

Кітайскія тавары за кітайскія гроши

Масла ў агонь амерыканскіх праблем падліў і Кітай — дакладней, падліў яго самі амерыканцы, калі масава пачалі прападоўваць прадпрыемствамі білжэй да танных працоўных рук. Навошта плаціць *свай* 15 долараў у гадзіну, калі можна заплаціць чужым 50 цэнтаў. У выніку даражэйшыя працоўныя месцы ў амерыканскай прамысловасці сталі замінчашца таннымі ў сферы паслуг, што таксама стрымлівае рост зарплаты.

Але адным фактам танных рук роля Кітая ў лёсце сучаснай Амерыкі сёння не абліжоўваецца. Сярэднестатыстычны кітаец 40 «капеек» з кожнага заробленага ім юания адкладае на чорны дзень. Сярэднестатыстычны амерыканец з кожнага «зялёна» не адкладае ні цэнта. Ён, як адзначаўся вышэй, жыве ў пазыку. На кожнай амерыканскай хатній гаспадарцы сёння вісіць фінансавая гіра, роўная 130 працэнтам гадавога прыбыту (сярэднестатыстычны беларус адкладае каля 5 капеек з рубля).

Нягледзячы на то, што, паводле Лукашэнкі, «*опыт Кітая и опыт Беларусі* весьма близкі друг другу, они перспектывны і успешно реализуюцца на практике», кітайскія тавары не бяруць на сябе авалязання ў сацыяльнай падтрымцы насельніцтва, хоць і рэгулярна праводзяць Усекітайскія сходы народных прадстаўнікоў. Такая палітыка не дазваляе кітаішчам у масавым парадку фармаваць «пачуццё ўпэўненасці ў заўтрашнім дні». Вось і даводзіцца гаротнікам эканомікі і цяжка пракацаць, але кітайскія тавары, якія працаўваюць і эканоміць.

Але вернемся да 40 «капеек» з кожнага заробленага юания. Яны збіраюцца ў гіганцкую суму, пераўварыць якую кітайская эканоміка не ўстане. На «лішкі» Кітай набывае амерыканскія казначэйскія авалязанні, што дазваляе амерыканцам не проста купляць кітайскія тавары, але купляць іх з кітайскімі грошамі.

У зачараваным коле

Апісаны механизм падвышэння жыццёвага ўзроўню патрабуе стага павелічэння аўёму крэдытаўання. Але як гэтага дамагчыся, калі прыбыткі пазыкадаўцаў не растуць, а таму ўвесць час узікаючыя праўлемы з абслугоўваннем раней узятых крэдытаў. Выход з гэтага становішча быў знайдзены ў перакрэдытаўанні пазыкай, зрабіць тое можна толькі пры ўмове стабільнага паніжэння кошту крэдытаў, да чаго і вымушаная была прыступіць ФРС. На мяжы 2003–2004 гадоў уліковая стаўка апусцілася практычна да нуля, і тым самым заблакавала магчымасці наступнага перакрэдытаўання. Эпоха жыцця «рэйганомікі» завяршилася. Пачаліся масавыя банкрунтвы хатніх гаспадарак на фоне попыту, які сціскаўся.

Аб'ём міжнароднага гандлю таварамі ў 2009 годзе скараціўся на 12 працэнтаў (у коштавым вымярэнні — на 23 працэнты). У апошні раз такое было ў Вялікую Дэпрэсію. Каля 3 мільёнаў амерыканскіх домаўладальнікаў страцілі права на выкуп закладнай. Для падухілення калапусу было прынята рашэнне заліць пажар крызісу грашым. Толькі за мінулы год для падтрымкі попыту, паводле дадзеных агенцтва «Блумберг», было выдаткована 7,8 трыліёна долараў (з улікам інфляцыі на план Маршала — 115 мільярдаў, на «новы курс» Рузвельта — 500 мільярдаў).

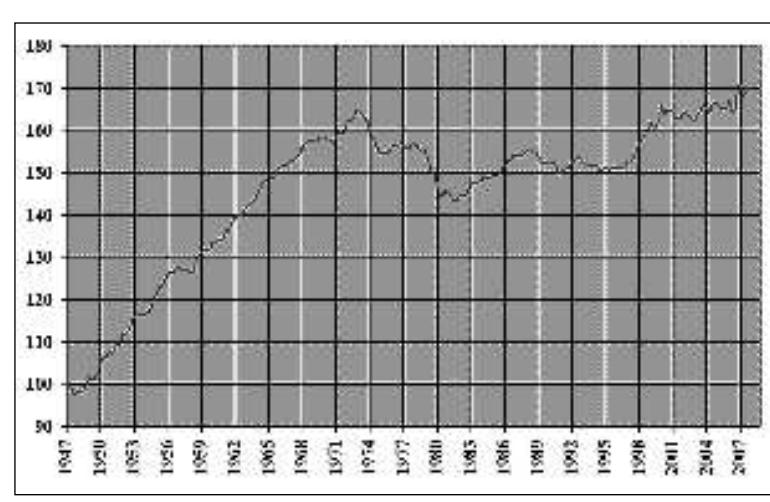
Такія сур'ёзныя сумы не прывялі да павелічэння агульнанациональнага крэдытаўнага партфеля. Хатнія гаспадаркі не спяшаюцца браць падарожніцтва крэдытаў, а карпарацыям, па вялікім рахунку, укладваць няма куды. У выніку асноўная маса грошей марнуетца на надзіманне чарговых фінансавых бурбалак, але гэтым разам не на рынку нерухомасці, а на рынку сырэвін (адсюль высоکія кошты на нафту).

Страты прамысловых карпарацый і банкаў для падухілення «эфекту даміно» ўсё часцей вымушаны браці на сябе дзяржавы. Аднак гэта азначае, што кітайскі адкладваецца на пэўны час. Бо перад пагрозай банкрунта магутць апынуцца самі дзяржавы, што ўжо і адбываюцца ў Еўропе. Спрабы ж адмовіцца ад эмісійнай падтрымкі эканомікі і перайсці да палітыкі скарацэння бюджетных выдаткаў прывядуць да чарговага сціскання попыту.

Атрымліваецца зачараванае кола, выхад з якога ў рамках існай мадэлі эканамічнага росту не праглядаецца. Крызіс урэшце скончыўшыся. Якім будзе свет пасля яго — сказаць цяжка, але ў тым, што ён ісцітна зменіцца — сумненія ўсе ўзнікае. Няшмат шанцаў перажыць кітайскія тавары, і ў «беларускай эканамічнай мадэлі», яна і да кітайскому падтрымлівалася на плаву толькі дзякуючы вонкавым датацыям, ільвіная частка якіх ішла на подкуп электарату.

ЗМЯНЕННЕ ВУП У БЕЛАРУСІ Ў ПРАЦЭНТАХ ДА ПАПЯРЭДНЯГА ГОДА

94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09
86	90	103	111	108	103	106	105	105	107	111	109	110	109	110	100

▶ ПРЕС-КАНФЕРЕНЦЫЯ

ПРАВОУ БОЛЬШ НЕ СТАЛА

Генадзь КЕСНЕР

Нягледзячы на шматлікія заявы беларускага кірауніцтва пра лібералізацыю і дэмакратызацыю ў краіне, сітуацыя з правамі чалавека ў Беларусі не толькі не паляпшаецца, але ў чымсьці робіца нават горшай. Пра гэта 8 чэрвеня журналістам заяўлі беларускія праваабаронцы, якія акрэслілі становішча з выкананнем правоў чалавека ў Беларусі за першыя шэсць месяцаў бягучага года.

Як адзначыў прадстаўнік не зарэгістраванага Праваабарончага цэнтра «Вясна» Валянцін Стэфановіч, у першым паўгоддзі 2010 года някіх пазітыўных перамен, датычных выканання правоў чалавека, у Беларусі не назіралася, у тым ліку і ў заканадаўстве, якое рэгулюе грамадзянскі і палітычныя права. Выключэннем сталі хіба што змены ў выбарчым заканадаўстве, якія, тым не менш, практична ніяк не паўплывалі на практику правядзення апошніх выбараў у мясцовых саветах дэпутатаў, у выніку чаго гэтыя выбары не былі прызнаны празрыстымі і дэмакратычнымі.

Па словам Стэфановіча, пазітыўным момантам можна назваць і тое, што «зверху» паступіла ўказание прыніці закон аб альтэрнатыўнай службе. Як следства — часткова прыпынілася практика прысягнення да крыміналнай адказнасці асоб, што адмаўляюцца служыць у войску па рэлігійных ці іншых перакананнях.

Валянцін Стэфановіч канстатаваў, што ў Беларусі працягваецца крыміналны пераслед грамадзян па палітычных матывах. «Назіраецца адмоўная дынаміка сітуацыі з правамі чалавека, нашу асаблівую занепакоенасць

Валянцін Стэфановіч і Алег Гулак

выклікаюць падзеі апошніх месяцаў. Не стала выключэннем практика крыміналнага пераследу па палітычных матывах, напрыклад, справа Алега Сургана, які стаў ахвярай катавання ў боку супрацоўнікаў міліцыі і якога пазней абвінавацілі ў тым, што ён укусіў міліцыянта за пальці, лежачы на падлозе міліцэйскай машыны... Сутнасць справы ў гэтай сітуацыі вельмі падобная на справу Сяргея Парсюковіча... Гэта і справа Сяргея Каваленкі, якога абвінавацілі ў хуліганскіх дзеяннях за тое, што ён вывесіў бел-чырвона-белы сцяг на навагоднія елцы», — сказаў прадстаўнік «Вясны».

Асабна праваабаронцы закранилі судовы працэс над быльмі ваўкавыскімі праціўнікамі Мікалаем Аўтуховічам і Уладзімірам Асіленкам. «Гэты судовы працэс прайшоў з сур'ёзнымі працэсуальнымі парушэннямі, якія звязаны з палітычнымі матывамі ўладаў, пра што сведчыць надпіс на адным з дакументаў, што справа знаходзіцца на асабістым кантролі ў презідэнта Рэспублікі Беларусь. Гэта адпавядае паняццю «палітычныя вязень», якое сформулявана Радай Еўропы», — адзначыў юрист.

Па інфармацыі, якой валодае праваабаронца, зараз адвакат

Мікалая Аўтуховіча знаёміца з пратаколам судовага пасяджэння. «Прысуд Вярхоўнага Суда ўступае ў сілу адразу пасля яго вынесення. Мы шмат крытыкавалі тое, што Вярхоўны Суд у першай інстанцыі разглядае гэту справу, таму што абвінаваць пазбаўляеца яшчэ адной судовай інстанцыі, якая б могла правесці праверку законнасці вынесенага судовага распоряжэння. Касацыйнай інстанцыі ў Вярхоўным Судзе няма, ёсьць толькі скарга па парадку нагляду за законнасцю судовага расшэння, якая падаецца на імя старшыні ВС, і, наколькі я ведаю, зараз такія скаргі на імя старшыні ВС выхадзяцца, — паведаміў Валянцін Стэфановіч. — Што тычыцца

Афіцыйны Мінск шмат гадоў ігнараваў свой абавязак рабіць справаздачу перад Камітэтам па правах чалавека ААН пра выкананне сваіх міжнародных абавязацельстваў

ёсць фармулёўка, што на асобаў, якія парушылі парадак адбыцця пакарання, парадак амністыі не распаўсюджваецца. Фармальная атрымліваецца, што Аўтуховіч здзейсніў злачынства падчас адбыцця папярэдняга пакарання... Можа так стацца, што Аўтуховіч зможа разлічваць толькі на ўмоўна-датэрміновае вызваленне. Што датычыцца іншых абвінавачных: Асіленкі, Кацлова і Ларына, то, напэўна, на іх амністыя будзе распаўсюдждана.

Асаблівую заклапочанасць праваабаронцаў выклікае практика смяротных прысудаў. Маецца на ўвазе расстрэл у сакавіку бягучага года Андрэя Жука і Васіля Язэпчука наступерак працэдуры ААН № 92, якая была распачата Камітэтам па правах чалавека Арганізацыі Аб'яднаных Нацый і пра якую было паведамлена беларускаму ўраду. «Гэта прыкры факт, што Беларусь папросту дэмантрыруе ігнаруе свае міжнародныя абавязацельства, якія яна на сябе ўзяла, прызнаўшы кампетэнцыю Камітета па правах чалавека ААН», — заяўіў Валянцін Стэфановіч. Ён нагадаў, што зусім нядаўна Гродзенскі абласны суд вынес яшчэ два смяротныя прысуды, якія зараз у касацыйным парадку абскарджаюцца ў Вярхоўным Судзе Беларусі.

Праваабаронца таксама зварнуў увагу на тое, што ў краіне можа вярнуцца практика прымя-

прымеркаванай да 9 мая, Дня Перамогі, амністыі, закон аб якой быў прыняты ў другім чытанні, дык адносна Аўтуховіча, па меркаванню адваката, казаць, што на яго распаўсюджваецца гэта амністыя, не выпадае, паколькі ва ўсіх законах аб амністыі (і гэтая — не выключэнне) заўсёды

нення артыкула 193 прым. Крымінальнага кодэкса за дзейнасць ад імя незарэгістраванай арганізацыі. Удзельнікі прес-канферэнцыі зварнулі ўвагу на тое, што ў апошнія месяцы ва ўладных структурах больш не вядуцца размовы ні пра ўядзенне мараторыя на смяротнае пакаранне,

ні пра адмену артыкула 193 прым. Крымінальнага кодэкса.

Па словах старшыні РПГА «Беларускі Хельсінскі камітэт» Алега Гулака, адным з інструментau паліпшэння сітуацыі з правамі чалавека ў краіне з'яўляеца выкарыстанне міжнародных механізмаў абароны гэтых правоў. «На жаль, беларускія ўлады не маюць звычкі слухаць праваабаронцаў і карыстацца іхнімі парамідамі», — сказаў кіраўнік БХК.

«Мы жывем у становішчы і ў той час, калі сітуацыя з правамі чалавека вельмі моцна палітызирована. З аднаго боку, тое вельмі добра, бо гэта гаворыць, што правы чалавека сёння — сур'ёзны, неад'емны чыннік міжнароднай палітыкі. З іншага — палітызованасць замінае вырашаць гэтыя праблемы, таму што ўлады бачаць у гэтым пагрозу свайму захаванню, і такім чынам гэта сістэма мяненіца не так хутка, як нам таго хацелася б», — адзначыў старшыня Беларускага Хельсінскага камітэта.

Падчас прес-канферэнцыі праваабаронцы таксама паведамілі, што прадставілі Камітэтам па правах чалавека Арганізацыі Аб'яднаных Нацый Альтэрнатыўны даклад беларускіх НДА пра выкананне Беларуссю Міжнароднага пакту аб грамадзянскіх і палітычных правах. Як адзначыў Валянцін Стэфановіч, афіцыйны Мінск шмат гадоў ігнараваў свой абавязак рабіць справаздачу перад Камітэтам па правах чалавека ААН пра выкананне сваіх міжнародных абавязацельстваў. Такая справаздача мусіць рыхтавацца кожнай чатырох гады, але Беларусь апошні раз рабіла гэта ў далёкім 1997 годзе.

«Мы гатовы дапамагаць нашай краіне мець добры выгляд у плане правоў чалавека, калі краіна гэтага хоча. Калі ўлады забыліся пра свае абавязкі, мы ім будзем пра гэта нагадваць», — заяўіў старшыня БХК Алег Гулак і паведаміў, што ўвесень 2010 года ў Вільні адбудзеца з'езд беларускіх праваабаронцаў.

пад стартавым дакументам праграмы, заяўіў пра сваю гатоўнасць выконваць пэўную абавязкі. «Але мы хацелі б, каб Беларусь удзельнічала не толькі ў шматбаковым фармаце супрацы, але і двухбаковым, які з'яўляеца асноўным, — падкрэслівае другі сакратар Прадстаўніцтва Еўрапейскага саюза ў Беларусі. — Гэта дасць магчымасці для свабоднага гандлю, свабоднага перамяшчэння людзей і гэтак далей. Але трэба, каб у нас было агульнае разуменне, чаго мы хочам, і агульныя каштоўнасці, то бок свабода і дэмакратыя ў розных яе практыках. I, канешне, мы хочам бачыць больш кроакаў у бок адкрыцця эканомікі і рыначных рэформаў у Беларусі, што будзе садзейнічаць устойліваму развіццю дзяржавы ў доўгатэрміновым плане».

Нагадаем, што Беларусь не мае падпісанага з Еўрапейскім саюзам Пагаднення аб партнёрстве і супрацоўніцтве, якое дазваляе паднавартасна рэалізоўваць палітыку двухбаковага і шматбаковага ўзаемадзеяння.

▶ ПАРТНЁРСТВА

МЛЯВАЯ ДЫНАМІКА

Прадстаўнікі дыпламатычнага корпуса, якія працујуць у Беларусі, пазітыўна ацэньваюць дынаміку ўдзелу Беларусі ў праграме «Усходніе партнёрства», аднак адзначаюць, што працэс супрацоўніцтва можыць развівацца больш хуткімі тэмпамі, калі б на то была палітычная воля беларускіх уладаў.

Трыванне і яшчэ раз трыванне

«У гэтым пытанні ёсць нагода для аптымізму. Усё ж іншыя праграмы «Усходніе партнёрства» — на перспектыву, і не варта чакаць, што за

год адбудуцца радыкальныя змены. Думаю, трэба мець трыванне — і вынік будзе», — выказаў сваё меркаванне адносна беларускага єўрапейскага супрацоўніцтва пасол Швеціі ў Беларусі Стэфан Эрыксан падчас сустэречы з журнналістамі. Таксама ён сказаў, што адкрыццё ў Мінску паднавартаснага прадстаўніцтва Еўрапейскай камісіі дазволіла б паскорыць развіццё адносін з Еўрасаюзам.

Што тычыцца супрацы Беларусі і Швеціі, то з шэршу апошніх дасягненняў — падпісанне «рамачнага пагаднення» паміж Беларуссю і Паўночным інвестыцыйным банкам (NIB). Гэта пагадненне дае магчымасць банку даваць крэдыты на праекты па ахове навакольнага асяроддзя ў Беларусі. Прывырэйт будзе аддавацца праектам па ачыстцы вады ў такіх гарадах, як Брэст, Гродна

і Віцебск, бо Беларусь часткова ўваходзіць у балтыскі водны басейн. Экалагічнае супрацоўніцтва Паўночнага інвестыцыйнага банка будзе скарыстанана з іншымі агенцтвамі, якія аказваюць міжнародную дапамогу.

Паўночны інвестыцыйны банк — міжнародная фінансавая ўстанова восьмі скандынаўскіх і Балтыскіх краін. Ён забяспечвае доўгатэрміновае фінансаванне праектаў у галіне энергетыкі, экалогіі, транспарту, лагістыкі і камунікацыі ды праекты, якія ўзмацняюць канкурэнтаздольнасць тавараў і павялічаюць навакольнае асяроддзе. Банк мае ацэнку крэдытаздольнасці — AAA/aaa.

Жаданні і ўмовы Мінска

Супрацоўнік па палітычных пытаннях, другі сакратар Прадстаўніцтва Еўрапейскага саюза ў Беларусі Рамунас Янушаўскас сказаў, што ўлады Беларусі часта пытаюцца наконт магчымасцяў фінансавання Беларусі ў межах «Усходніга партнёрства». Але мы

падкрэсліваем, што «Усходніе партнёрства» — гэта найперш магчымасць наблізіцца краінам-удзельніцам праграмы да ЕС на сацыяльным узроўні, — падкрэслівае дыпламат. — Грошы маюць дапаможную ролю. Сродкі, якія былі выдзелены для Беларусі, прызначаныя для рэалізацыі ініцыятывы высокага ўзроўню, а таксама для правядзення працы, сустэречаюць, якія запланаваныя па чатырох панелях праграмы».

Рамунас Янушаўскас зазначыў, што працягваюцца перамовы адносна складу беларускай дэлегацыі ў працы Парламенцкай асамбліі «Усходніга партнёрства» (Еўранеста). Нагадаем, што Беларусь адмовілася ад кампраміснага варыянту па складу дэлегацыі: па пяць прадстаўнікоў парламента і апазицый. «Не буду забягаць на перад. Мы спадзяємся, што гэты форум рана ці позна адбудзеца, і што ён будзе садзейнічаць супрацоўніцтву краін-партнёраў», — зазначыў спадар Янушаўскас.

Дыпламат лічыць, што афіцыйны Мінск, калі падпісваўся

ГРАМАДСТВА

6

► ЖЫЦЦЁ

КВАТЭРА ЁСЦЬ, ЖЫЛЛЯ НЯМА

Лола БУРЫЕВА

Святлана Каласоўская,
маладая жанчына з маленькім
сынам, вымушана шукаць
жытло, хаця і мае ўласную
кватэру. І гэта нягледзячы
на тое, што побач з гэтай
трохпакаёку — дзіцячы
садок, праца ды жывуць
свякі.

Калі заходзіш у кватэру Святланы, з'яўляецца адчуванне, што скора стала ліпкай, вондратка — вільготнай, цяжкай і няўтульнай. Вітае задушлівы пах волкасці, сцены пакрытыя чорнай і белай цвіллю. Шпалеры паадставалі ад сцен. Мэблі ў хаце расстаўлены хaatычна — так жанчына хавае самыя страшныя месцы, такія, як чорны кут за шафай. На стыках столі і сцен — белы мох. На шпалерах і пад імі — чорная цвіль. Калі глядзіш на аконныя рамы, здаецца, што хтосьці абшмараваў іх тоўстым пластом бруду. Але гэта не бруд, а грыбок. Змагацца з празмернай вільгагцю касметычнымі метадамі не выпадае — капітальны рамонт патрабны і кватэры, і дому.

Басейн на даху

У 1991 годзе маці Ала Аляксандраўна Святланы атрымала дзве кватэры ў новым доме № 28 на вуліцы Геафізіка ў мястэчку Калодзішчы пад Мінском. Дзве, тату што сям'я шматдзетная — у Святланы дзве сястры і два браты. Старэйшым дзецям маці аддала кватэру на першым паверсе. А сама, са Святланай і яе малодшым братам Сашам пасялілася на чацвертым, апошнім паверсе.

Калі сям'я перабралася ў новы дом, Святлане было шэсць гадоў. Праблемы пачаліся адразу ж

пасля засялення. Дах у новым доме быў зроблены так, быццам бы архітэктар планаваў там басейн — высокія барты зрабілі яго рэзервуарам для збору вады і снегу, а вадасцёкаў увогуле не запланавалі. Апроч таго, пакрыццё даху было зроблены дрэнна — стыкі не заладжаныя як след, вада праходзіць пад руберайд, і далей — у кватэру.

Самым яркім дзіцячым уражаннем Святланы ад новай кватэры былі «струменьчыкі вады» са столі, якія сцякалі ў расстаўленыя паўсюль тазікі і вёдры; волкай коўдра, ад цяжару якой раніцай ламіла ўсё цела; і вада, якая расцякаецца па люстэрку ў мамычным пакой. Рамонт даводзілася рабіць раз у падыходе, каб хоць неяк выратавацца ад грыбка. Шпалеры прыбівалі цвікамі, бо з-за вільготнасці яны не трымаліся на сцяне.

Многія гады Святланы і яе брат жылі ў такіх умовах. У выніку ў абодвух з'явіліся сур'ёзныя проблемы са здароўем. У жанчыны — хранічны бранхіт. Саша ўвесь час хварэе. Маленькі Кірыл, сын Святланы, таксама жыў у гэтай кватэре ад нараджэння і да чаты

летася, калі сям'я страціла надзею атрымаць дапамогу ад ЖЭСа, яна зварнулася ў ЖКУ № 2 у Бараўлянах (за ім замацаваны ЖЭС Святланы). Дапамогі адтуль таксама не было.

Наступнай інстанцыяй, куды зварнулася Святлана, стаў Мінгарвыканкам. Спачатку жанчыну папросту не хацелі слухаць. Маўляў, такімі пытаннямі павінен займацца ЖЭС. Але потым пацкадавалі маладую маму, якая да таго ж засталася без бацькоў — мама і тата Святланы памерлі ў 2008 годзе, і прынялі заяву.

У снежні 2009 года камісія зноў праверыла ўмовы жыцця ў дому, і, як і ў 2005-м, было прынята разшэнне адрамантаваць дах. Але рамонт ніхто нават не пачынаў.

Дзеяўніцаць гадоў блукання па дэяржкуставах не прынеслі ніякіх вынікаў. І Святлана вырашыла, што разобраца з кватэрным пытаннем з дапамогай дзяржавы ў яе не атрымаеца. Але і жыць у цвілой кватэры жанчына з маленькім сынам больш не хацела ды і не магла. У 2008 годзе яна з'ехала разам з сынам на здымную кватэру.

Тут трэба згадаць, што Саша — брат Святланы, якому зараз 23 гады, амаль заўсёды беспрацоўны, і за кватэру не плаціць. Гэта значыць, пераехаўшы ў здымнае жыллё, жанчыне даводзіцца плаціць і за кватэру ў Калодзішчах. Каб хоць неіск зэканоміць, Святлана спрабавала знайсці жыхароў у пустуючыя пакоі ў каладзішчанскаў кватэры. Яна прапанавала мінімальны кошт, бо разумела, што жыць у волкасці і цвілі за вялікія гроши ніхто не захоча. Але нават за смешны кошт адважных жыльцуў знаходзіцца мала, ды і тыя вытрымліваюць нядоўга.

Скаргі — у спадчыну

Шукаюцца аматары цвілі і вільгагаці

Святлана вырашыла размяніць саю трохпакаёку на дзве аднапакаёвыя. Адну пакінуць сабе з сынам. А другую аддаць брату. Аднак высветлілася, што яе кватэра не прыватызаваная. А значыць, прадаць яе нельга. І Святлана

зноў пайшла ў ЖКУ №2. Намеснік начальніка ЖКУ Сяргей Данілавіч растлумачыў ёй, што нічым дапамагчы не зможа, бо вырашэнне такіх пытанняў не ў кампетэнцыі ЖКУ. Ён прапанаваў зварнуцца ў рыэлтарскую кантру. Калі Святлана ўдакладніла, што чакае дапамогі ад ЖКУ, Сяргей Міхайлавіч парайў зварнуцца да начальніка жыллёвага аддзела ў мястэчку Гатава, Наталлі Герасіменкі. (Патлумачым, што ЖЭС у Калодзішчах падпарадкоўваеца ЖКУ ў Бараўлянах, які, у сваю чаргу, падпарадкоўваеца ЖКУ ў мястэчку Гатава).

Наталля Герасіменка таксама сказала, што нічым не можа дапамагчы. Яна растлумачыла, што магчымая толькі аперацыя куплі-продажы. А такія пытанні вырашаюць рыэлтары, а не працаўнікі жыллёвай камунальной гаспадаркі. Начальнік жыллёвага аддзела сказала, што ЖКГ не мае права даць кватэру наўзамен «засцвілай», бо яны не ўласнікі жылля, ЖКГ толькі абслугоўвае дамы.

Каб прадаць кватэру, яе трэба спачатку прыватызаваць, а гэта можа каштаваць некалькі дзесяткаў мільёнаў беларускіх рублёў. Хацелася б скончыць аповед на гэтым месцы. Напісаць некалькі апошніх радкоў пра тое, як жанчына лёгка прыватызавала сваю кватэру, потым прадала яе і купіла новую — сухую і светлу. Але ўсе мы добра разумеем, што ў маладой мамы, без мужа і бацькоў, няма некалькіх лішніх мільёнаў, каб заплаціць за прыватызацию.

Начальнік жыллёвага аддзела ў Гатава Наталля Герасіменка прапанавала Святлане знайсці ахвотніка ў абмиянца з ёй кватэрамі. А потым проста прынесці дакументы ў ЖКУ. Цікава, а самі службоўцы захацелі б памяняцца са Святланай кватэрамі? Памяняць сухое, утульнае жыллё на сырую кватэру, якая атрутіць здароўе ім іх блізкім?

Святлана практычна стаціла надзею дачакацца рамонту, які ЖЭС абяцае зрабіць ужо шмат гадоў. І тым больш не верыць, што зможа атрымаць іншую, хай маленькую, але нармальную кватэру.

каў, каб зрабіць нешта падобнае. Кіраўнікі заказнікаў мараць пра тое, каб у іх былі запаведныя тэрыторыі, тады можна будзе гаварыць аб ахове прыроды. Но па заказніках гаспадараць усе хто заўгодна, апрач іх кіраўнікоў. Пра запаведныя зоны гаворка вялася яшчэ ў 1990-я, але гэта не рабілася, бо ў запаведніку нельга секчы дрэвы, а гэта ж невыгодна дзяржаве»,

— назначае Ігар Пастухоў.

Адказ з Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя на пропанаваныя праект Пастухова мусіць прыйсці на пачатку наступнага месяца.

► ПРАЕКТ

ЦІ ЗНОЙДЗЕЦЦА МЕСЦА ЗАПАВЕДНІКУ?

Вольга ХВОІН

ГА «Ахова птушак
Бацькаўшчыны» накіравала
у Міністэрства прыродных
рэсурсаў хадайніцтва
разгледзець аўтарскі праект,
паводле якога ў запаведную
зону мусіць увайсці паўночная
частка заказніка «Сарачанская
азёры» (Астравецкі раён), а
таксама будзе павялічана яго
плошча.

Аўтарам праекту з'яўляецца Ігар Пастухоў (летася Пастухова звольнілі з працы пасля таго, бо ён выступіў з крытыкай будаўніцтва АЭС побач з тэрыторыяй прыроднага заказніка). Паводле задумы аўтара, калі стварыць на Астравеччыне запаведную зону, гэта дазволіць

захаваць унікальны прыродны азёрна-ландшафтны комплекс. Ігар Пастухоў пропануе вылучыць запаведную зону ядра, дзе забароненая амаль уся гаспадарчая дзейнасць і дапускаецца толькі экалагічна і турыстычна ў ашчадным варыянце, а таксама міграцыйныя калідоры для жывёл, зона пакою, куды могуць хадзіць людзі, напрыклад, за грыбамі, ягадамі, тэрыторыі, дзе адпачываюць пералётныя птушкі.

«Я быў дырэктарам, валодаю сітуацыяй, таму разумею, што калі антрапагенная нагрузкa будзе расці, то мы стацім гэтым куток Беларусі, — тлумачыць свой выбар Астравеччыны для праекту Ігар Пастухоў. — Ужо цяпер на азёры вялікі наплыў людзей, яны не вытрымаюць такай нагрузкі, таму і пропаную паўночную частку заказніку адвесці пад запаведную зону». Спецыяліст тлумачыць, што стварыць запаведнік — доўгі гаспадарчы шлях. Але цяпер

захаваць унікальны прыродны азёрна-ландшафтны комплекс. Ігор Пастухоў пропануе вылучыць запаведную зону ядра, дзе забароненая амаль уся гаспадарчая дзейнасць і дапускаецца толькі экалагічна і турыстычна ў ашчадным варыянце, а таксама міграцыйныя калідоры для жывёл, зона пакою, куды могуць хадзіць людзі, напрыклад, за грыбамі, ягадамі, тэрыторыі, дзе адпачываюць пералётныя птушкі.

У праекце сістэмай звязаныя і апісаныя аб'екты, якія маюць высокую прыродную і культурную каштоўнасць. Усё ілюстравана фота- і відэаматрыяламі. Апроч заказніка Сарачанская азёры, у аховаваемыя тэрыторыі пропануецца вылучыць іншыя прылеглыя мясціны: ручай Свіранскі, раку Газоўку, месца ўпадзення Страчы ў Вілію. «Апошніе з'яўляюцца куточкамі дзікай некранутай прыроды, якія пакуль не надта папулярныя ў турыстаў, і яго магчымы захаваць у цяперашнім стане», — гаворыць Пастухоў. Агулам ён парэкамендаваў далучыць да запаведнай тэрыторыі 2000 гектар зямлі з Літвой.

«Гэта тэрыторыя заказніка з-за свайго месцазнаходжання найменш была засвоена людзьмі, гаспадаркай. Памежная зона адсявае наведальнікаў, і для

прыроды гэта — добра. Але летася рэжым памежнай зоны з большай тэрыторыі заказніка быў зняты, і сюды хлынулі людзі, — расказвае пра шкоднасць антрапагеннага ўздзеяння эксп-дырэктараў заказніка. — Напрыклад, раней Альхоўская вадасховішча было малалюдным, прыроды нечым нагадвала карэльску. Але пачалі прыязджаць людзі, і на берагах з'явіліся горы смецця».

Пастухоў перасцерагае эколагаў, чыноўнікаў, што будаўніцтва Астравецкай АЭС нанясе экасістэме вялікія страты. «Сюды прыедзе як мінімум трыццаць пяць тысяч чалавек, і што будзе з гэтымі азёрамі, як яны пачнуть ездзіць на пікнікі «на прыроду»?» — з адчаем назначае спецыяліст.

«Перад сваім звальненнем з заказніка я пачаў працу па стварэнні запаведнай зоны, і рады, што яе завяршыў. Гэта адзін з першых праектаў у рэспубліцы, я думаю, што ён будзе добрым прыкладам для дырэктараў іншых заказні-

14 ЧЭРВЕНЯ, ПАНЯДЗЕЛАК

- 7**
- 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 23.55 Навіны.
06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».
07.05, 08.10 Зона X.
07.30, 08.25, 11.50 Дзелавое жыццё.
08.30 У свеце матараў.
09.05 Nota Bene.
09.35 Здароўе.
10.00 Жаночае ток-шоу «Жыццё як жыццё».
10.55 Дакументальная-біяграфічны цыкл «Зорнае жыццё» (Украіна).
11.35 «OFF STAGE LIFE».
12.10 Лірчная камедыя «Дазвольце цябе пасалаваць» (Расія).
14.05 «Культурныя людзі».
14.30 «Ласнай персонай».
15.15, 18.15 Навіны рэгіёна.
15.25 Відэафільм АТН «Т-чалавек: закаханы ў рэзыку».
15.55 Серыял «Агульная тэрапія» (Расія).
17.05 Відэафільм АТН «Прабач мяне».
17.30 Арэна.
17.50, 00.20 «Зона X». Крымінальная хроніка.
18.25 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».
19.25 «КЕНО».
19.30 Ток-шоу «Ход у адказ».
20.30 Панарама.
21.10 Адмысловы рэпартаж АТН «Фэст нацыянальных культур».
21.25 Футбол. Чэмпіянат свету. Італія-Паргравай. Прамая трансляцыя.
23.25 Серыял «Часткі цела-5» (ЗША).
00.25 Дзень спорту.

- Шматсерыйны фільм.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.40 «Модны прысуд».
14.45 «Кантрольны закуп».
15.30 «Хачу ведаць».
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
18.15 Навіны спорту.
18.20 Камедыны серыял «Тата на ўсе руки».
19.00 Чакай мяне.
20.00 Час.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Ток-шоу «Выбар».
22.10 «Застаца ў жывых». Шматсерыйны фільм. V-ы сезон. 3-я серыя.
23.25 Навіны спорту.
23.30 «Злачынствы стагоддзя».
00.05 «Авіясалам. Чэмпіянат свету».
01.05 Шматсерыйны фільм «Тая, што размаўляе са зданямі».
02.10 Навіны спорту.

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 «Тыдзень».
09.35 «Вялікі сяданнік».
10.05 «Пяць гісторый».
10.40 «Анёл-захавальнік» Тэленавэла.
11.40 «Званая вячэра».
12.35 «Мачаха». Серыял.
13.50 «Зорны рынг».
15.00 «Вялікі горад».
15.40 «Далёкая сваякі».
16.00 «Культурнае жыццё».
16.50 «Дабро пажаліца».
17.10 «Наша справа».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вячэра».
18.30 «Мачаха». Серыял.
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».

- 15.30 «Хачу ведаць».
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
18.00 Нашы навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 Камедыны серыял «Тата на ўсе руки».
18.55 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 «Армолавы». Шматсерыйны фільм.
22.10 «Выклюк-3». Шматсерыйны фільм.
23.15 Нашы навіны.
23.30 Навіны спорту.
23.35 «Зваротны адлік».
00.10 Фільм «Тая, што размаўляе са зданямі».
01.00 Нашы навіны.
01.15 Навіны спорту.

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 Фільм «Выйсце». Украіна, 2009г.
10.05 «Пяць гісторый».
10.40 «Анёл-захавальнік» Тэленавэла.
11.40 «Званая вячэра».
18.30 «Мачаха». Серыял.
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, малаяня».
20.25 Прэм'ера! «Салдаты. Дзяметель не-пазбежны» Серыял.
21.30 Прэм'ера! «Чаркіозна. Аднаразовыя людзі» Серыял.
22.55 «Рэпарцёр СТБ».
23.25 «Аўтапанарама».
23.45 Фільм «Мамант». ЗША, 2006г.

- 20.20 «Добры вечар, малаяня».
20.40 Фільм «Выйсце». Украіна, 2009 г.
22.55 «Сталічны футбол».
23.25 Фільм «Дзеци шліёна 3: гульня скончана». ЗША, 2003 г.

- 07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
09.25 У гэты дзень.
09.30 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
10.35 Кінаапавесець «Вячэрні звон» (Расія).
12.00 «Пра мастактва».
12.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
13.25 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
14.25 Футбол. Чэмпіянат свету. Нідэрланды-Данія. Прамая трансляцыя.
16.25 Жаночая ліга.
16.55 Футбол. Чэмпіянат свету. Японія-Камерун. Прамая трансляцыя.
18.55 Містычны дэтэктыў «бухта страху».
19.55 Беларуская часіна.
21.00 Калыханка.
21.20 Камедыны серыял «Універ» (Расія).
21.55 Баявік «Антыкілер». 1-я серыя.
23.00 Жаночая ліга.
23.30 «Час футбулу». Чэмпіянат свету-2010.

- 07.00 Камедыя «Чарадзейная сіла».
08.20 Мультфільм.
08.30 Фільм «24-25» не вяртаеца».
10.20 «Ранішня пошта».
11.00, 14.00 Весткі.
11.20 «Сам сабе рэжысёр».
12.10 «Смехапанарама Янгендзя Петрасяна».
12.20 Фільм «Мой пяшчотна каханы дэтэктыў».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.15 Меладрама «Шчасце па рэцэпце».
16.10 Камедыя «Максім Перапяляціца».
16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Камедыя «Максім Перапяляціца». Працяг.
18.05 Прэм'ера. Юбілейны канцэрт Кімі

- Брайтбурга.
18.50 Навіны - Беларусь.
19.00 Весткі тыдня.
20.00 Прэм'ера. Юбілейны канцэрт Кімі Брайтбурга. Працяг.
21.30 Фільм «Арэлі». Расія, 2007 г.
23.20 «Нічога асабістага».
23.35 Навіны - Беларусь.
23.45 Фільм «Так бывае». Расія, 2007 г.

- 06.30 «Надзвычайнае здарэнне. Агляд за тыдзень».
07.10 «Следства вялі...».
08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сёння.
08.20 Прэм'ера. Меладрама «Хусткі».
10.20 «зноў добры дзень!».
11.05 Серыял «Афіцыры-2».
13.20 Серыял «Афіцыры-2». Працяг.
16.15 Серыял «Афіцыры-2». Заканчэнне.
19.25 Фільм «Наставнік у законе».
21.15 Вострасюжэтны серыял «Мент у законе. Паливанне на аўтарытэта».

- 09.30 Футбол. Soccer City. Йоханэсбург, ПАР.
10.00 Ралі. Сусветны тур па ралі рэйду (Эштарыл, Партугалія - Маракеш, Марока). 8-ы этап.
10.30, 14.05, 17.30 Аўтаспорт. Аўтагонкі. 24 гадзіны Ле-Мана (Францыя).
11.30 Футбол. Soccer City. Йоханэсбург, ПАР.
12.00, 15.30 Тэніс. Queen's. Турнір ATP у Вялікабрытаніі (Лондан). Фінал.
13.15, 16.45 Веласпорт. Велагонка ў Францыі. 7-ы этап.
14.00 Навіны.
16.30 Навіны.
16.35, 21.05, 23.30 Футбол. Soccer City. Йоханэсбург, ПАР. Навіны. Прамая трансляцыя.
19.00 Навіны.
19.05 Футбол. Soccer City. Йоханэсбург, ПАР. Навіны. Прамая трансляцыя.
19.15 Тэніс. Queen's. Турнір ATP у Вялікабрытаніі (Лондан). Фінал.
19.55 Навіны.

- 20.00 Футбол. Soccer City. Йоханэсбург, ПАР. Навіны. Прамая трансляцыя.

- 20.10 Футбол. Кубак свету-2010. Презентацыя краін-удзельніц. Краіны Еўропы. Часопіс.

- 20.35 Футбол. Кубак свету-2010. Презентацыя краін-удзельніц. Краіны Афрыканскага контынента. Часопіс.

- 21.00 Навіны.
21.15 Футбол. Кубак свету-2010. Презентацыя краін-удзельніц. Краіны Афрыканскага контынента. Часопіс.

- 21.50 Вось дык так!!!
22.00 Пра рэстлінг. Агляд WWE.

- 22.30 Пра рэстлінг. Vintage Collection. ЗША. 00.00 Баявія мастактвы. Байцоўскі клуб. Усе зоркі.

- 01.30 Футбол. Кубак свету-2010. Презентацыя краін-удзельніц. ПАР. Часопіс.

- 02.00 Футбол. Soccer City. Йоханэсбург, ПАР.

- 07.00 Тыдзень у «Аб'ектыве».

- 07.30 Гісторыя пад знакам Пагоні.

- 07.40, 20.00 Кулінарны падарожжы Роберта Макловіча.

- 08.05 Басанюк па свеце.

- 08.30 Дак. гадзіна: «Іншае жыццё», 2008 г.

- 09.20 Вагон.

- 09.25 «Арол: крымінальная сага», серыял.

- 10.25 «Загадкі Мэрдака», серыял.

- 11.10 «Заказное забойства», маст. фільм.

- 17.00 Аб'ектыв (агляд падзеяў дні).

- 17.05 «Папялушки», тэлесерыял.

- 17.30 «Арол: крымінальная сага», серыял.

- 18.30 Аутастопам праз Еўропу: 2 серыя, «Германія».

- 18.50 Прэс-экспрес (агляд медыяў).

- 19.10 Гісторыя пад знакам Пагоні.

- 19.20 «Аблавушак», мультсерыял.

- 19.35 Еўропа сёня.

- 20.25 Блізкая гісторыя. Іншы погляд: «Бялінска, 6», дак. фільм, 2009 г., Польшча-Расія.

- 21.00 Аб'ектыв (аглоўнае выданне).

- 21.25 Рэмарка (культурніцкая праграма).

- 21.40 «Костка», маст. фільм, 1995 г., Польшча.

- 23.05 Аб'ектыв.

- 23.50 Навіны - Беларусь.
00.00 «Весткі».
00.20 «Засакрэчаны Герай Савецкага Саюза». Дакументальны фільм.

- 07.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.25 Сёння.
07.05 Канал «Сёння раніцай».
08.25 «зноў добры дзень!».
09.15 «Чыстасардэнчнае прызнанне».
10.20 «Сярэдні клас».
10.50 «Кулінарны падыннак».
11.50 Вострасюжэтны серыял «Агент нацыянальной бяспекі».
13.30 Дэтэктыўны серыял «Адвакат».
15.05 «Выратавальнікі».
15.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
16.25 Серыял «Вуліцы падзеіў ліхтароў».
18.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
19.35 Прэм'ера. Вострасюжэтны серыял «Наставнік у законе. Працяг».
21.40 Серыял «Час Волкава».
23.50 «Галоўны герой прадстаўляе...».
00.35 «Аслабіўва небяспечны!».

- 09.30 Футбол. Soccer City. Йоханэсбург, ПАР.
10.00 Веласпорт. Велагонка ў Францыі. 7-ы этап.

- 10.45 Вось дык так!!!

- 11.00 Футбол. Кубак свету-2010. Презентацыя краін-удзельніц. Краіны Еўропы. Часопіс.

- 11.30 Футбол. Soccer City. Йоханэсбург, ПАР.

- 12.00 Футбол. Кубак свету-2010. Презентацыя краін-удзельніц. ПАР. Часопіс.

- 12.30 Тэніс. Queen's. Турнір ATP у Вялікабрытаніі (Лондан). Фінал.

- 13.25 Навіны.

- 13.30 Тэніс. Турнір WTA у Вялікабрытаніі (Лістборн). Д

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

8

16 ЧЭРВЕНИ, СЕРАДА

- 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 23.55 Навіны.
06.05 Дзень спорту.
06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».
07.05, 08.10 Зона X.
07.30, 11.50 Дзелавое жыццё.
08.35 Сфера інтэрсайд.
09.05 Серыял «Жыццё, якога не было...».
09.55 Серыял «Агульная тэрапія» (Расія).
10.50 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».
11.40 Відэофільм АТН «Браслаўская аэры» цыклу «Зямля беларуская».
12.10 Камедыя «Барын» (Расія).
14.05 «Уласнай персонай».
14.30 «Альманах вандравання».
15.15, 18.15 Навіны рэгіёна.
15.25 Серыял «Генеральская ўнучка».
16.20 Серыял «Агульная тэрапія» (Расія).
17.30 «Зямельнае пытанне».
17.50, 00.15 «Зона X: Крымінальная хроніка».
18.25 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».
19.25 «Спарталот 5 з 3б». Забаўляльнае шоў.
19.30 «КЕНО».
19.35 Серыял «Жыццё, якога не было...».
20.30 Панарама.
21.25 Футбол. Чэмпіянат свету. ПАР-Уругвай. Прамая трансляцыя.
23.25 Серыял «Часткі цела-5» (ЗША).
00.20 Дзень спорту.

- 06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.15, 01.00 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
10.00 «Выклік-3». Шматсерыны фільм.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Мікі Маўс. Хатні клуб».
11.30 «Мая жонка мяне прычараўала». Шматсерыны фільм.
12.00 «Малахай +».
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.40 «Модны прысуд».
14.45 «Кантрольны закуп».
15.30 «Хачу ведаць».

- 16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыны фільм.
17.05 «Хай кажуць».
18.15 Навіны спорту.
18.20 Камедыны серыял «Тата на ўсе рукі».
18.55 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
20.00 Час.
21.00 Навіны спорту.
21.05 «Ярмолавы». Шматсерыны фільм.
22.10 Прэм'ера. «Выклік-3». Шматсер. фільм.
23.30 Навіны спорту.
23.35 «Дакументальны дэтэктыў».
00.10 Шматсерыны фільм «Тая, што размаўляе са зданнімі».
01.15 Навіны спорту.

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 «Салдаты. Дзэмбель непазбежны!» Серыял.
09.30 «Аўтапанарама».
10.00 «Пляц гісторый».
10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.
11.30 «Далёкая сваякі».
11.40 «Званая вячэра».
12.35 «Мачаха». Серыял.
13.50 «Дэтэктыўная гісторыя».
14.40 «Свята каманда». Моладзевы серыял.
15.35 «Чаркізона. Аднаразовыя людзі» Серыял.
16.50 «Новыя падарожжы дылетанта».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вячэра».
18.30 «Мачаха». Серыял.
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, маляня».
20.25 Прэм'ера! «Салдаты. Дзэмбель непазбежны!» Серыял.
21.30 Прэм'ера! «Чаркізона. Аднаразовыя людзі» Серыял.
22.55 «Мінск і мінчане».
23.25 «Рэпарцёрская гісторыя».
23.50 Фільм «Без тормазаў». Германія, 2008г.

- 07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
09.30 У гэты дзень.
09.35 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
10.35 Містычны дэтэктыў «Бухта страху».
11.30 Медычныя таемніцы.
11.55 Спорт-кард.
12.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
13.25 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
14.25 Футбол. Чэмпіянат свету. Гандура-Чылі. Прамая трансляцыя.
16.25 Жаночая ліга.
16.55 Футбол. Чэмпіянат свету. Іспанія-Швейцарыя. Прамая трансляцыя.
18.55 Містычны дэтэктыў «Бухта страху».
19.55 Беларуская часіна.
21.00 Кальханка.
21.20 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
21.55 Баявік «Антыкілер». 3-я серыя, закл.
23.00 Жаночая ліга.
23.30 «Час футболу». Чэмпіянат свету-2010.

- 07.00 «Раніца Расіі».
09.20 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».
10.10 «Бунт Іхтыандра. Аляксандар Бляйеў». Дакументальны фільм.
11.00, 14.00, 17.00, 19.00 Весткі.
11.25 «Тэрыторыя прыгажосці». Тэлесерыял.
12.15 Тэлесерыял «Каменская».
13.20 «Кулагін і партнёры».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.25 «Аб самым галоўным». Ток-шоў.
15.15 Тэлесерыял «Пуцявікі». Расія, 2008 г.
16.50 Навіны - Беларусь.
17.15 «Кулагін і партнёры».
17.50 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял, Расія, 2009 г.
18.50 Навіны - Беларусь.
19.25 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».
20.20 Тэлесерыял «Пуцявікі». Расія, 2008 г.
22.15 Тэлесерыял «Дворык».
22.50 Тэлесерыял «Каменская».
23.50 Навіны - Беларусь.
00.00 «Весткі».
00.20 «Кошт зорнай ролі». Дак. фільм.

- 07.00 Сёння.
07.05 Канал «Сёння раніцай».
08.30 «Следства вялі...».
09.20 «Іх норавы».
10.00 Сёння.
10.20 «Сярэдні клас».
10.50 «Кватэрнае пытанне».
11.55 Вострасюжэтны серыял «Агент нацыянальной бяспекі».
13.00 Сёння.
13.30 Дэтэктыўны серыял «Адвакат».
15.05 «Галоўная дарога».
15.30 «Аглід. Надзвычайнае здарэнне».
16.00 Сёння.
16.30 Серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».
18.30 «Аглід. Надзвычайнае здарэнне».
19.00 Сёння.
19.35 Прэм'ера. Вострасюжэтны серыял «Наставнік у законе. Працяг».
21.35 Серыял «Час Волкава».
23.25 Сёння.
23.50 «Познняя гутарка».
00.35 «Першая кроў».

- 09.30 Футбол. Soccer City. Йоханэсбург, ПАР.
10.00 Паралімпізм. Кубак свету ў Вялікабрытаніі (Манчэстэр).
11.00 Футбол. Кубак свету-2010. Презентацыя краін-удзельніц. Краіны Афрыканскага кантынента. Часопіс.
11.30 Футбол. Soccer City. Йоханэсбург, ПАР.
12.00 Тэніс. Турнір WTA ў Вялікабрытаніі (Істборн). Дзень 2-i.
13.25 Навіны.
13.30 Тэніс. Турнір WTA ў Вялікабрытаніі (Істборн). 1/8 фіналу. Прамая трансляцыя.
16.30 Навіны.
16.35 Футбол. Soccer City. Йоханэсбург, ПАР. Навіны. Прамая трансляцыя.
17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
17.05 «Папялушки», тэлесерыял.
17.30 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
18.25 «Апошні сезон», тэлесерыял.
19.40 «Бездакорнья анёлкі», маст. фільм, 1998 г., Канада-ЗША.
19.40 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
19.45 «Папялушки», мультсерыял.
19.50 На колах.
20.05 Рэмарка (культурніцкая праграма).
20.25 Хто ёсьць кім?: Юрый Хадыка.
20.40 Побач з намі.
21.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
21.25 Forum: «Мільяды для рэгіёнаў».
22.05 «Каляндная гісторыя», рамантычная камедыя, 1996 г., ЗША.
23.30 Аб'ектыў.

17 ЧЭРВЕНИ, ЧАЦВЕР

- 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 23.55 Навіны.
06.05 Дзень спорту.
06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».
07.05, 08.10 Зона X.
07.30, 08.30, 11.55 Дзелавое жыццё.
08.35 «Зямельнае пытанне».
09.05 Серыял «Жыццё, якога не было...».
09.55 Серыял «Агульная тэрапія» (Расія).
10.50 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».
11.40 «OFF STAGE LIFE».
12.10 Прэм'ера. Меладрама «Любка» (Расія). 1-я серыя.
13.45 Дак. цыкл «Фартыфікацыя».
14.30 Хранікальна-дакументальны цыкл «Гарачыя кропкі» (беларусь).
15.15, 18.15 Навіны рэгіёна.
15.25 Дэтэктыўны серыял «Генеральская ўнучка» (Расія).
16.30 Серыял «Агульная тэрапія» (Расія).
17.30 Сфера інтэрсайд.
17.50, 00.20 «Зона X: Крымінальная хроніка».
18.25 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».
19.25 «КЕНО».
19.30 Серыял «Жыццё, якога не было...».
20.30 Панарама.
21.10 «Актуальнае інтэр'ю».
21.25 Футбол. Чэмпіянат свету. Францыя-Мексіка. Прамая трансляцыя.
23.25 Серыял «Часткі цела-5» (ЗША).
00.25 Дзень спорту.

- 06.00, 09.00 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
10.00 «Выклік-3». Шматсерыны фільм.
11.00 Навіны.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Мікі Маўс. Хатні клуб».
11.30 «Мая жонка мяне прычараўала». Шматсерыны фільм.
12.00 «Малахай +».
13.00 Навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.40 «Модны прысуд».

- 14.45 «Кантрольны закуп».
15.30 «Хачу ведаць».
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыны фільм.
17.05 «Хай кажуць».
18.15 Навіны спорту.
18.20 Камедыны серыял «Тата на ўсе рукі».
18.55 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
20.00 Час.
21.00 Навіны спорту.
21.05 «Ярмолавы». Шматсерыны фільм.
22.10 Прэм'ера. «Выклік-3». Шматсер. фільм.
23.15 Нашы навіны.
23.30 Навіны спорту.
23.35 АНТ прадстаўляе: «Выбар +».
00.05 Шматсерыны фільм «Тая, што размаўляе са зданнімі».
00.55 Нашы навіны.
01.10 Навіны спорту.

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 «Салдаты. Дзэмбель непазбежны!» Серыял.
09.30 «Аўтапанарама».
10.00 «Пляц гісторый».
10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.
11.30 «Далёкая сваякі».
11.40 «Званая вячэра».
12.35 «Мачаха». Серыял.
13.50 «Фантастычны гісторыя».
14.40 «Свята каманда». Моладзевы серыял.
15.40 «Чаркізона. Аднаразовыя людзі» Серыял.
16.50 «Новыя падарожжы дылетанта».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вячэра».
18.30 «Мачаха». Серыял.
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, маляня».
20.25 Прэм'ера! «Салдаты. Дзэмбель непазбежны!» Серыял.
21.30 Прэм'ера! «Чаркізона. Аднаразовыя людзі» Серыял.
22.55 «Мінск і мінчане».
23.25 «Рэпарцёрская гісторыя».
23.50 Фільм «Без тормазаў». Германія, 2008г.

- 07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
09.30 У гэты дзень.
09.35 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
10.45 Містычны дэтэктыў «Бухта страху».
11.40 Жывы гук.
12.25 Серыял «Пакахай мяне зноў».
13.20 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
14.25 Футбол. Чэмпіянат свету. Грэцыя-Нігерыя. Прамая трансляцыя.
18.55 Містычны дэтэктыў «Бухта страху» (Расія). Заключная серыя.

- 19.55 Беларуская часіна.
21.00 Кальханка.
21.20 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
21.55 Біографічна драма «Ганна Ніколь» (ЗША).
23.30 «Час футболу». Чэмпіянат свету-2010.
00.10 Культасвет.

- 19.00 Весткі.
19.25 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».
20.20 Тэлесерыял «Пуцявікі». Расія, 2008 г.
22.15 Тэлесерыял «Дворык».
22.50 Тэлесерыял «Каменская».
23.50 Навіны - Беларусь.
00.00 «Весткі».
00.20 «Апантаны Ралан». Дак. фільм.

- 07.00 Сёння.
07.05 Канал «Сёння раніцай».
08.30 «Бульдог-шоў».
09.20 «Жаночы погляд».
10.00 Сёння.
10.20 «Сярэдні клас».
10.50 «Дачны адказ».
11.50 Вострасюжэтны серыял «Агент нацыянальной бяспекі».
13.00 Сёння.
13.30 Дэтэктыўны серыял «Адвакат».
15.05 «Професія-рэпартэр».
16.00 Сёння.
16.25 Серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».
18.30 «Аглід. Надзвычайнае здарэнне».
19.00 Сёння.
19.35 Прэм'ера. Вострасюжэтны серыял «Наставнік у законе. Працяг».
21.35 Вострасюжэтны серыял «Час Волкава

18 ЧЭРВЕНЯ, ПАТНІЦА

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 23.55 Навіны.

06.05 Дзень спорту.

06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».

07.05, 08.10 Зона X.

07.30, 11.50 Дзелавое жыццё.

08.35 Сфера інтэрсаў.

09.05 Меладраматичны серыял «Жыццё, якога не было...» (Расія).

09.55 Серыял «Агульная тэрапія» (Расія).

10.50 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».

11.40 «Актуальнае інтэр'ю».

12.10 Меладрама «Любка» (Расія). 2-я серыя.

13.45 Шпілька.

14.15 Відэафільм АТН «Амерыканская мара». Частка 1-я.

15.15, 18.15 Навіны рэгіёна.

15.25 Дэтактыўны серыял «Генеральская ўнучка» (Расія).

16.25 Жаночае ток-шоу «Жыццё як жыццё».

17.35 «Зона X». Вынікі тыдня.

18.25 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».

19.25 «КЕНО».

19.30 Серыял «Жыццё, якога не было...».

20.30 Панарама.

21.25 Футбол. Чэмпіянат свету. Англія-Алжыр. Прамая трансляцыя.

23.25 Серыял «Часткі цела-5» (ЗША).

00.20 Дзень спорту.

06.00, 09.00 Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.

10.00 «Выклик-3». Шматсерыйны фільм.

11.00 Нашы навіны.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Мікі Маўс. Хатні клуб».

11.30 «Мая жонка мяне прычараўала». Шматсерыйны фільм.

12.00 «Малахай +».

13.00 Нашы навіны.

13.05 Навіны спорту.

13.10 «Зразумець. Прабачыць».

13.40 «Модны прысуд».

14.45 «Кантрольны закуп».

- 15.30 «Хачу ведаць».
- 16.00 Нашы навіны.
- 16.10 Навіны спорту.
- 16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
- 17.05 «Хай кажуць».
- 18.00 Нашы навіны.
- 18.15 Навіны спорту.
- 18.20 «Зваротны адпік».
- 18.55 «Поле чудаў».
- 20.00 Час.
- 20.30 Нашы навіны.
- 21.00 Навіны спорту.
- 21.05 АНТ прадстаўляе: «Што? Дзе? Калі? у Беларусі». Летняя серыя гульняй.
- 22.30 АНТ прадстаўляе: Наша «Белараша».
- 23.05 Дэтактыў «Пазаземны».
- 01.20 Нашы навіны.
- 01.35 Навіны спорту.

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
- 06.10 «Міншчына».
- 06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».
- 07.40 «СТБ-спорт».
- 07.45 «Раніца. Студыя добра гастро».
- 08.30 «Салдаты. Дзэмбель непазбежны!» Серыял.
- 09.30 «Атапанарама».
- 10.00 «Пляц гісторый».
- 10.40 «Анёй-захавальнік». Тэленавэла.
- 11.30 «Далёкія сваякі».
- 11.40 «Званая вячэра».
- 12.35 «Мачаха». Серыял.
- 13.50 «Сакрэтныя гісторыі».
- 14.40 «Свая каманда». Моладзевы серыял.
- 15.40 «Чаркіозна. Аднаразовыя людзі» Серыял.
- 16.50 «Асабісты інтэрас».
- 17.20 «Міншчына».
- 17.30 «Званая вячэра».
- 18.30 «Мачаха». Серыял.
- 20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
- 20.10 «СТБ-спорт».
- 20.15 «Добры вечар, маляня».
- 20.25 Фільм «Паўтара рыцары: ў пошуках выкрадзенай прынцэсы Херцэлінды». Германія, 2008r.
- 22.55 «Відзъмо-невідъмо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.

23.35 Фільм «Кантрабандысты». Германія-Швейцарыя, 2008r.

01.20 «Сакрэтныя матэрываля». Серыял.

07.00 ЛАДная раніца.

08.00 Культасвет.

08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

09.30 У гэты дзень.

09.35 Жансавет.

10.05 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

11.15 Містычны дэтактыў «Бухта страху» (Расія). Заключальная серыя.

12.10 Кінаспробы.

12.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».

13.25 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

14.25 Футбол. Чэмпіянат свету. Германія-Сербія. Прамая трансляцыя.

15.25 Жаночая ліга.

16.55 Футбол. Чэмпіянат свету. Славенія-ЗША. Прамая трансляцыя.

18.55 Усё аб бяспецы.

19.25 Пра мастацтва.

19.55 Рэпарцёр «Беларускай часіны».

20.45 Калыханка.

21.05 Прыгодніцкі баявік «Міраж» (Расія).

22.45 Дакументальны фільм «Загад: атруциць!» (Расія).

23.30 «Час футболу». Чэмпіянат свету-2010.

00.10 Тэлелорт.

07.00 «Раніца Расіі».

09.20 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».

10.10 «Мой срэбны шар».

11.00 Весткі.

11.25 «Эртыорыя прыгажосці». Тэлесерыял.

12.15 Тэлесерыял «Каменская».

13.20 «Кулагін і партнёры».

13.50 Навіны - Беларусь.

14.00 Весткі.

14.25 «Аб самым голоўным». Ток-шоў.

15.15 Тэлесерыял «Пуцявікі». Расія, 2008 г.

16.50 Навіны - Беларусь.

17.00 Весткі.

17.15 «Кулагін і партнёры».

17.50 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. Расія, 2009 г.

18.50 Навіны - Беларусь.

19.00 Весткі.

12.25 Свая кампанія.

13.10 «Лабірінты: невядомая Літва». Фільм першы.

13.40 «Запал па культуры».

14.25 Футбол. Чэмпіянат свету. Нідэрланды-Японія. Прамая трансляцыя.

16.25 Жаночая ліга.

16.55 Футбол. Чэмпіянат свету. Гана-Аўстраплія. Прамая трансляцыя.

19.00 «Смешныя людзі». Гумарыстычная праграма (Расія).

20.20 Фантастычная камедыя «Кін-дзадза» (СССР). 1-я і 2-я серыі.

22.50 Жывы гук.

23.30 «Час футболу». Чэмпіянат свету-2010.

00.10 Лёгкая атлетыка. Камандны чэмпіянат Еўропы.

13.00 Сёння.

13.20 «Жаночы погляд».

14.15 Крымінальная меладрама «Чужбы душы».

16.00 Сёння.

16.15 «Суд прысяжных: голоўная справа».

17.50 «Вочная стаўка».

18.45 «Аглыяд. Надзвычайнае здарэнне».

19.00 Сёння.

19.30 «Прафесія-рэпарцёр».

20.05 «Праграма Максімум».

21.10 «Рускія сенсанцыі».

22.10 «Ты не павершы!».

23.05 Камедыяная меладрама «Сустракаючыся з людзьмі».

00.55 Драма «Вясельная сукенка».

09.30 Аўтаспорт. Чэмпіянат свету ў класе турынг. Часопіс.

10.00 Футбол. Soccer City. Йоханэсбург, ПАР.

10.30 Тэніс. Турнір ATP у Вялікабрытаніі (Істборн). 1/2 фіналу.

11.00 Футбол. Кубак свету-2010. Прэзентация краін-удзельніц. Краіны Еўропы. Часопіс.

13.25 Навіны.

13.30 Тэніс. Турнір WTA у Вялікабрытаніі (Істборн). 1/2 фіналу.

14.00 Летні біятлон. Гран-пры Швейцарыі (Цюрых).

12.30 Футбол. Soccer City. Йоханэсбург, ПАР.

13.00 Аўтаспорт. Міжнародная формула Мастэрс (Зольдэр, Бельгія). 1-я гонка. Прамая трансляцыя.

14.00 Навіны.

14.05 Тэніс. Турнір WTA у Вялікабрытаніі (Істборн). Фінал. Прамая трансляцыя.

16.00 Тэніс. Турнір ATP у Вялікабрытаніі (Істборн). Ф

20 ЧЭРВЕНА, НЯДЗЕЛЯ

07.30 Меладрама «Дзядуля ў падарунак» (Расія-Украіна).
09.00, 12.00, 15.00 Навіны.
09.05 «Арсенал».
09.35 «Збюра». Цыкл дакументальных фільмаў (Беларусь).
09.50 «Альманах вандраванні».
10.20 «Культурныя людзі».
10.55 «У свеце матараў».
11.25 «Nota Bene».
12.10 Лірчычная камедыя «Верныя сябры».
14.00 Дакументальны фільм «Верныя сябры». Невядомая версія (Украіна).
14.30 Хранікальні-дакументальны цыкл «Гарачыя кропкі» (Беларусь).

15.10 Навіны рэгіёна.
15.30 Відэофільм АТН «Т-чалавек: неўтай-маваныя».
16.00 Камедыйная меладрама «Амерыканскія дачкі» (Расія).
17.55 Суперлото.
18.50 Прэм'ера. Дакumentальная-гістарычны цыкл «У пошуках ісціны» (Украіна).
19.30 «Спорлато 5 з 36». Забаўляльнае шоў.
19.55 «КЕНО».
20.00 «У цэнтры ўагі».
21.25 Футбол. Чэмпіянат свету. Бразілія-Кот-д'Івуар. Прамая трансляцыя.
22.25 Дакументальная-біяграфічны цыкл «Мая праўда» (Украіна).

07.00 АНТ прадстаўляе: «Нядзельная рашніца».
08.00, 09.00 Нашы навіны.
09.05 Нядзельная пропаведзь.
09.20 Серыял «Мая выдатная няня», 2004 г.
09.55 «Шалапутныя нататкі».
10.15 Пакуль усе дома.
11.10 «Шчасце ёсць».
12.00 «Ранішняя пошта».
12.35 Прэм'ера. «Юры Саломін. Я заўсёды маю рацію».
13.35 «Разумніцы і разумнікі».
14.20 Новы «Ералаш».

14.35 «Песні Перамогі».
15.05 Севастопальская апавяды.

16.00 Нашы навіны.
16.15 Навіны спорту.
16.20 АНТ прадстаўляе: «Гарады-героі. Масква».
17.15 Прэм'ера. «Наталля Селязёнева. З шырокім расплюшчанымі вачамі».
18.20 Прэм'ера. «Містэр Трололо». Творчы вечар Эдуарда Хіля.
20.00 Контуры.
21.05 Прэм'ера. «Трамвай у Парыж». Беларусь, 2010.
23.05 Фільм «Улюблёнцы Амерыкі».

06.50 «Афрамасквіч-2». Камедыйны серыял.

07.40 Фільм «Паўтара рыцары: ў пошуках выкрадзенай прынцэсы Херцэлінды». Германія, 2008г.
09.30 «Аўтапанарама».

10.00 «Відавочнік прадстаўляе: самае смешнае».

10.50 «Вялікі сняданак».

11.30 «Салдаты. Залатыя серыі».

13.20 «Добры дзень, доктар!».

13.50 Фільм «Вялікая сям'я». СССР, 1954г.

15.55 «Ваеннае таемніца».

16.30 «24 гадзіны».

16.50 «Эрпарцёр СТБ».

17.20 Канцэрт М.Задорнова.

19.00 «Аўтапанарама».

19.30 «Тыдзень».

20.40 Фільм «Каханне і танцы». ЗША, 2009 г.

22.25 СТБ прадстаўляе: «Супердыскав 90-х Mega Hits».

00.35 Фільм «Пакой». Бельгія, 2006г.

07.20 Дабравест.

07.45 Mір вашай хаце.

07.55 Кулінарная праграма «Смачна з Барысам Бурдой».

08.20 Дакументальная-пазнавальны фільм «Сейшэлы — жамчужына Індыйскага акіяну» (Францыя).

09.25 Нашы тэсты.
10.05 Школа рамонту.

11.00 Медычныя таемніцы.

11.40 Кінаспробы.

12.00 Бухта капитанаў.

12.40 «Правы чалавека».

12.55 Гаспадар.

13.25 Конкурс маладых музыкаў «Маладыя таленты Беларусі».

14.25 Футбол. Чэмпіянат свету. Славакія-Парагвай. Прамая трансляцыя.

16.25 Жаночая ліга.

16.55 Футбол. Чэмпіянат свету. Італія-Новая Зеландыя. Прамая трансляцыя.

18.55 Дакументальны цыкл «Неверагодны гісторыкі хакання» (Украіна).

19.45 Смешная часіна.

20.25 Тэлебарометр.

20.45 Экспедыція.

21.15 Трагікамедыя «Тут паляць» (ЗША).

23.00 Свята музыка. Працяг.

23.30 «Час футбулу». Чэмпіянат свету-2010.

00.10 Лёгкая атлетыка. Камандны чэмпіянат Еўропы.

07.00 «Уся Расія».

07.15 «Звычайны канцэрт з Эдуардам Эфіравым».

07.45 Фільм «Трэцяга не дадзена». 2009 г.

11.00 Весткі.

11.10 «Сам сабе рэжысёр».

12.05 «Смехананара Яўгенія Петрасяна».

12.30 Фільм «Служкі д'ябла».

14.00 Весткі.

14.15 «Сумленны дэтэктыв».

14.45 «Гарадок». Дайджэст. Забаўляльная праграма.

15.15 Фільм «Зайтра была вайна».

17.00 Прэм'ера. «Смияца дазваліяцца».

ЦІКАВА

ПЛАНЕТА КУБІКА РУБІКА

Іван БІЧ

Трыццаць гадоў таму ў єўрапейскіх крамах з'явіўся так званы «магічны куб», які ўесь свет ведае як кубік Рубіка

Венгерскому інжынеру Эрнё Рубіку з яго вынаходкай вельмі пашчасціла. Мала хто ведае, што за некалькі год да з'яўлення «магічнага куба» ў Канадзе, ЗША і Японіі механікі атрымалі патэнт на падобную цацку.

Механізм галаваломкі ўяўляе сабою пластмасавы куб, складзены з некалькіх кубікаў меншага памеру, здольных круціцца вакол нябачных звонку восяў. Задача гульца ў тым, каб, паварочваючы бакі куба, прывесці яго ў такі стан, калі кожная грань будзе складацца з квадратаў аднаго колеру.

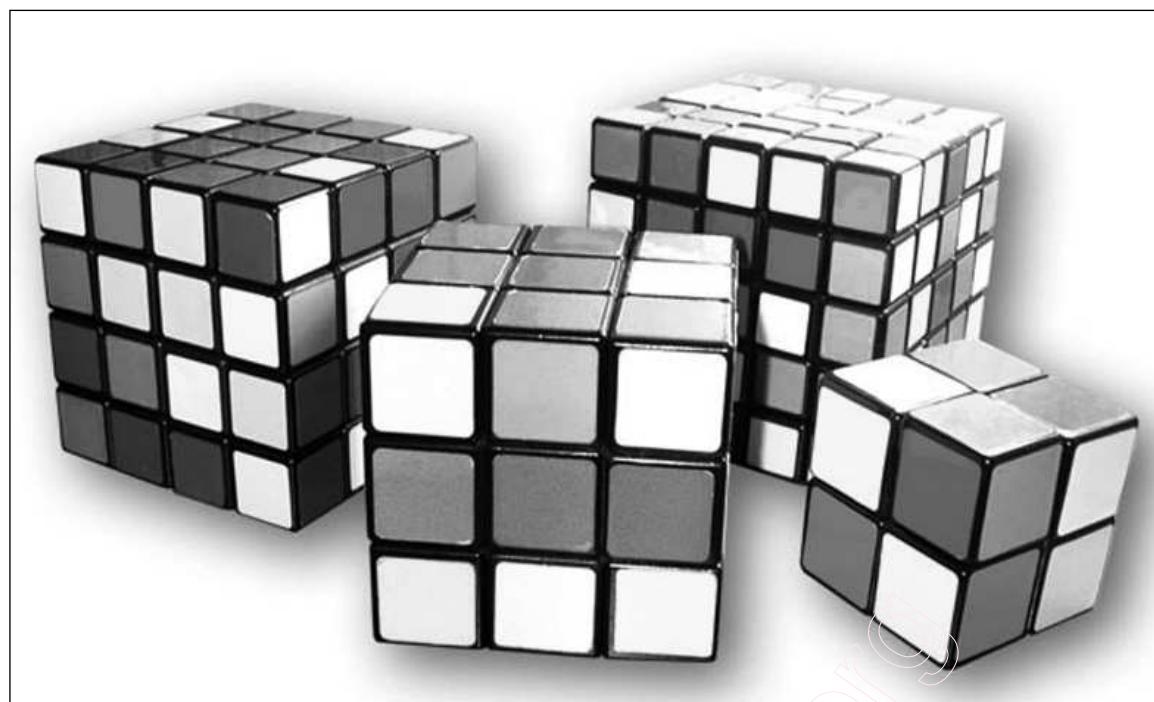
Аднак чамусыці кампаніі, якія выраблялі цацкі і галаваломкі — распрацоўкі канадскіх і японскіх геніяў — на канвеер их не паставілі. Пазней, у 1980-я гады, канадцы і японцы без поспеху спрабавалі праз суд абвінаваць Рубіка ў парушэнні аўтарскага права і нават у плагіяце.

Так ці інакш, у выніку ўся слава і вялікія гроши дасталіся венгру.

Хаця на пачатку ні пра якія прыбылкі Эрнё Рубік (нарадзіўся ў 1943 годзе) нават не думал. Вынаходнікам (на той момант выкладчыкам школы прыкладнога мастацтва ў Будапешце) рухала простая задача — растлумачыць вучням прынцып трохмернай прасторы.

Пры гэтым, як пазней пісаў Рубік, яго інтыгавала ідэя межанічнай гармоніі, трансфармациі аўекта на месцы, архітэктурная змена аўекта. Магчымы, фантазіі Рубіка падчас працы над кубікам былі значна больш карысныя, чым матэматычныя веды (у школе па матэматыцы Эрнё меў толькі чатыры).

У выніку нарадзіўся вядомы ўсім кубік. Ужо стварышы яго, Рубік зразумеў, што цацка мае цікавыя дадатковыя эфекты. Колькасць магчымых камбінацый кубіка Рубіка роўна 43 252 003 274 489 856 000. З улікам арентыцы і цэнтральных квадратаў, колькасць камбінацый узрастает да 88 580 102 706 155 225 088 000. Кубік дазваляў стварыць вялікую колькасць лагічных аперацый.

У 1975 годзе нехта з сяброў прапанаваў Рубіку запатэнтаваць вынаходку. Фабрыка цацак у Будапешце ў 1976 годзе выпусціла пробную партыю кубікаў. Яна мела вялікі поспект на мясцовым рынку. Чуткі пра незвычайнью венгерскую цацку паступова праніклі па той бок жалезнай завесы.

На наўянку ў венгерскіх крамах звязнула ўвагу вядомая міжнародная кампанія *Ideal Toys*. Яе агенты прыехалі ў Будапешт і заключылі з Рубікам дамову.

У лютым — сакавіку 1980 года ў крамах ЗША і Германіі з'явіўся новы прадукт — «Магічны куб».

Вынік быў непрадказальны. Маркетолагі *Ideal Toys* марылі прадаць за першы год мільён кубікаў. У выніку прадалі ў 30 раз больш.

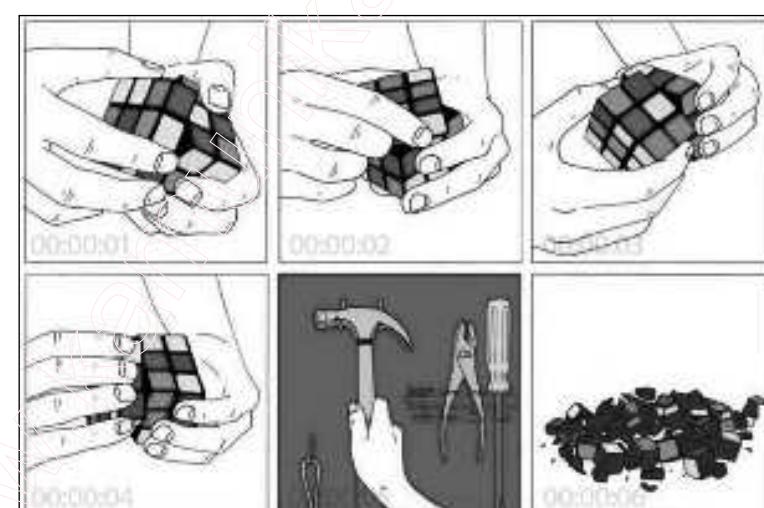
Увогуле, з того часу па ўсюму свету прадалі 350 мільёнаў кубікаў Рубіка. Некаторыя лічаць, што кубік — самая папулярная цацка ў гісторыі. Прычым гаворка пра класічныя кубікі. А яшчэ ёсьць трохкутнікі Рубіка, шары Рубіка, змейкі Рубіка.

Простай камерцыйнай справа не абмежавалася. Лічыцца, што кубік Рубіка паўплываў на такі жанр мастацтва, як сучасны кубізм. Існуе нават такі накірунак — рубікаўскі кубізм. Дарэчы, у Нью-Ёрку знаходзіцца помнік у гонар кубіка Рубіка.

Кубік Рубіка хутка стаў часткай масавай культуры. Дызайнеры часта выкарыстоўвалі яго выяву падчас афармлення афішаў

фільмаў або вокладак кніг з дэтэктывным сюжэтам. Кубік Рубіка можна пабачыць у такіх вядомых

фільмах, як «Армагедон», «Быць Дジョンам Малкавічам», «Праект Манхэтэн», серыял «Сімпсаны».

HOWTO: solve a Rubik's cube in 6 seconds!

ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЭСА ПРА БЕЛАРУСЬ

Па некаторых дадзеных, Лукашэнка ім-неца атрымала права на нафтаздабычу ў Азербайджане. Гэта значыць, набыць свідравіны. Але іх можна набыць толькі па рынковым кошце і толькі праз тэндэр. Без якіх-небудзь прэферэнций. Але, і як у выпадку з Расіяй, поспеху Мінск у гэтай галіне не дасягае. Выключна з Чавесам у гэтым кірунку штосьці атрымліваецца.

Delfy (Літва)

Трэба мець на ўвазе, што Януковіч нейкі час называлі другім Лукашэнкам. У тым сэнсе,

што ў ім таксама праяўлялася жаданне атрымліць ад Расіі ўсё выключна за прыгожыя словаў пра любоў, сяброўства і братэрства. Але ці то эксперыты памыліліся ў прагнозах, ці то Масква, што аблапіліся на Лукашэнку, стала дзейнічнай з Януковічам больш цвёрда і катэгарычна, і ўкраінскі празідэнт абраў варыянт рэальнай прагматыкі. Яго квінтэсэнцыяй, уласна, і сталі тыя самыя Харкаўскія пратаколы. Дарэчы, не выключана, што менавіта пасля гэтага Лукашэнка і пачаў ненавідзіць украінскага калегу... І не тое, каб Мінск пачаў раўнаваць ці зайдзросціць. Хоць выказванні Лукашэнкі

прато, што ў Беларусі таксама ёсьць расійскія ваенныя базы, а таму, маўляў, яна таксама мае права на газавы дэмпінг, далі зразумець, што менавіта не спадабалася Бацьку. Але засмуціла яго нават не гэта. Ужо самі па сабе Харкаўскія дамовы паказалі, што Януковіч наўрад ці складзе Лукашэнку кампанію ў транзітным ціску на Расію.

«Голос России» (Расія)

Той факт, што беларуская апазіцыя слабая і бедная і не ўяўляе ніякай рэальнай пагрозы дзейснай улады, прымушае экспертаў і

палітыкаў задумвацца пра знешнє ўздзеянне на беларускія выбары. Гісторыя презідэнта Кыргызстана Курманбека Бакіева павучальная для Лукашэнкі і выглядае абнадзейлівай для яго супернікаў. У сувязі з гэтым у асяроддзі як «штатнай» апазіцыі, так і сярод тых, каму папросту надакучыў дзейсны презідэнт, даводзіцца чуць пра своеасаблівую надзею на «руку Масквы», БруSELЮ ці Вашынгтона. Прывілія на Расію, на грошах якой доўгія гады трymаўся рэжым Лукашэнкі, ускладаюцца самыя вялікія надзеі.

«Независимая газета» (Расія)

ЗАМЕЖЖА

▼ МІЖНАРОДНЫЯ НАВІНЫ

ГЕРМАНІЯ. 30 ГАДОУ ВОЛЬНАЙ РЭСПУБЛІЦЫ ВЕНДЛАНД

Германскія эколагі адзначаюць 30-ю гадавіну стварэння так званай Свабоднай рэспублікі Вендланд. 6 чэрвяна 1980 года, пратэстуючы супраць практикі захавання адыходаў АЭС пад горадам Горлебен, эколагі захапілі суседні лес і вырашылі застасца тут жыць. Быў створаны своеасаблівы гарадок з зямлянкамі. Іх жыхары заяўлі, што тэрыторыя выходзіць са складу ФРГ. Адначасова была абвешчана Свабодная рэспубліка Вендланд, якая існавала пару месяцаў. За гэты час грамадзяне Вендланда спрабавалі прабрацца на тэрыторыю магільніка і парушыць інфраструктуру, праз якую ўносілі павінен быў праіцы канвой з адыхадамі. У саю чаргу, паліцыя спрабавала выдаліць людзей з тэрыторыі вакол ад'екту. У ход ішлі бульдозеры і трактары. Адначасова па ўсёй краіне адбыліся акцыі салідарнасці з Вендландам. Пратэсты пакінулі вялікі след у нямецкай народнай культуре. Узнік цэлы накірунак у музычным фальклоры, звязаны з барацьбай за Вендланд. Цяпер тыя, каго 30 гадоў таму ганялі паліцэйскія, публічныя героі. Шмат хто з іх прыехаў на гадавіну падзеі. Акрамя экспкурсаў у гісторыю, былыя лідэры Вендланда заклікалі арганізацію ураду Меркель, якія выступаю за развіццё атамнага індустрыі, гарачаюю восень, каб не дапусціць праходу атамнага канвою ў Горлебен у бліжэйшы верасень.

Па матэрыялах «ТАZ» (Германія)

УКРАЇНА. ЗНОЎ ПРА МЭРА ЧАРНАВЕЦКАГА

Вядомы сваімі арыгінальнымі выхадкамі кіеўскі мэр Леанід Чарнавецкі зноў абняславіўся. Усё началося з того, што мэр заклікалі адкрыць адрамантаваны помнік заснавальнікам горада — легендарным братам Хорыву, Кію, Шчэку і іх сястры Лебедзь. Як кажа легенда, гэтыя людзі прыкладна ў VI стагоддзі заснавалі на адным з пагоркаў над Дняпром пасяленне. Пасля смерці Кія ў яго гонар горад называлі Кіевам. Увогуле, гэту гісторыю ведае кожны школьнік. Аднак не Чарнавецкі. Падчас мітынгу адкрыцця манумента ён сказаў наступную фразу: «Гэта помнік заснавальнікам Кіева Хорыву, іх сястры Шчэ, Кію, Шчэку і іх сястры Лебедзі». Цытата адразу стала культавай, хаця на гэты раз у каментарыях прысутнічаюць новыя ноткі. Як вядома, урад рыхтуе ўказ пра змену статусу Кіева. Таксама плануюцца выбары мэра. З улікам таго, што на дэвры кірзіс, прыход новага галавы наўрад ці палепшыць эканамічны стан. Аднак дакладна наступны мэр будзе не такім вясёлым, як Чарнавецкі.

Па матэрыялах украінскай прэсы

МАНГОЛІЯ. БУНТ СУПРАЦЬ МЯСА

У Манголіі шырыца рух, які, здавалася, не павінен быў прынесьці на зямлі, дзе колькасць галоў ската адносна колькасці людзей 14 да 1, а штогадовае спажыванне мяса на душу насельніцтва перавышае 90 кілаграмаў. Між тым, па ўсёй краіне назіраецца бум вегетарыянскіх рэстаранаў. Першы вегетарыянскі рэстаран пад назвай «Ananda's Cafe» адкрыўся ў Манголіі ў 2006 годзе. Сёння колькасць падобных установ толькі ў сталіцы краіны Улан-Баторы пераваліла за 20. Сустракаюцца яны і ў правінцыі. У цэлым па Манголіі налічваецца каля 30–40 тысяч вегетарыянцаў — гэта трохі больш за 1 працэнт насельніцтва. Напрыклад, у Злучаных Штатах, па дадзеных партала *vegitariantimes.com*, вегетарыянцы складаюць каля 3 працэнтаў сталага насельніцтва. Хаця не выключана, што рост моды на вегетарыянства сярод манголаў — гэта спосаб знайсці працу ў рэстаранах, якія належаць багатым індускім, японскім і будысцкім сектам. Адна з афіцыянтак вегетарыянскага рэстарана прызналася журналістам, што любіць мясо. Аднак есці яго не можа, каб не стражецца працоўнае месца.

Па матэрыялах *vegitariantimes.com*

ПОЛЬШЧА. КАПЕЛАН РОБІЦЦА СВЯТЫМ

6 чэрвяна ў Варшаве адбылася ўрачыстая цырымонія беатыфікацыі ксяндза Ежы Папялушкі — капелана «Салідарнасці», які быў закатаваны камуністычнымі спецслужбамі ў кастрычніку 1984 года.

Нарадзіўся Ежы Папялушка 14 верасня 1947 года ў вёсцы Акопы на Беласточчыне. Яго бацькі былі простымі селянамі. У сям'і шанавалася памяць дзядзькі, які змагаўся ў шэррагах Арміі Краёўтай ды загінуў ад рук камуністаў. У 1965 годзе Ежы Папялушка паступіў у Мітропалітальну духоўную семінарыю ў Варшаве. У 1972 годзе стаў ксяндзом.

Калі ў 1981 годзе рух «Салідарнасці» стаў набіраць моц, ксяндз Папялушка служыў набажэнствы на ахопленых страйкамі варшаўскіх прадпрыемствах. Пасля ўядзення ў снежні таго ж года ваеннага становішча ксяндз Ежы стаў праводзіць у варшаўскім касцёле св. Станіслава Косткі Імшы за Айчыну. На гэтыя набажэнствы збраліся тысячы людзей, якія прагнулі знайсці для сябе хрысціянскі адказ на злачынствы рэжыму.

На ксяндза была заведзеная крымінальная справа, за якую яму пагражалі дзесяць гадоў турмы. Падчас ператрусу ў ягоным доме была «зноўдзена» зброя, што стала падставай для прапагандыскай кампаніі ў сродках масавай інфармацыі. За ксяндзом сачылі, супраць яго ладзілі правакацыі, дасылалі лісты з пагрозамі. Калі стала зразумела, што ніякія метады ціску не спрацоўваюць, спецслужбы прынялі рашэнне забіць ксяндза Папялушку. Увечары 19 кастрычніка 1984 года яго машыну спынілі каля Торуні два супрацоўнікі Службы бяспекі, пераапранутыя ў форму дарожнай міліцыі. Ксяндза схапілі, звязалі і кінулі з моста ў Віслу. Цела святара-пакутніка было зноўдзена ў рацэ толькі праз дзесяць дзён.

Паводле *westki.info*

► МЕРКАВАННЕ

НАЗАРБАЕЎ СУПРАЦЬ КУЛЬТУ НАЗАРБАЕВА

**Нурсултан Назарбаеў
адмовіўся падпісаць
законапраект аб наданні яму
тытула Лідэр нацыі. Чаму?
Пра гэта журналіст «НЧ» Алег
Новікаў размаўляе з казахскім
журналістам Азаматам
Нуркадзілавым.**

— *У чым галоўны матыў падобнага рашэння?*

— Адказ ведае выключна сам Назарбаеў. Нам, простым смяротным, застасцца толькі здагадвацца, што за муха яго ўкусіла. Версіі хапае. Кажуць, што презідэнту не спадабалася дыскусія вакол законапраекту. Было вельмі шмат спекуляцый, што тытул Лідэра нацыі яму спатрэбіўся, каб сышці ў адстаўку ў наступным годзе і забяспечыць сабе спакойную старасць. Назарбаеў быў вымушшаны даўдзіць, што нікуды сыходзіць не збираецца.

Магчыма, Назарбаеву не спадабалася якасць падрыхтоўкі кампаніі. Сапраўды, усё было зроблено занадта хутка, засталось шмат прававых недарэчнасцяў, грамадства не зразумела да канца сутнасці законапраекту. Шмат хто лічыў, што гэта — пачатак ператварэння Казахстану ў манархію.

Яшчэ адна версія: адмовіўшыся ад тытулу, презідэнт узяў дыстанцыю ад эліты, якая лабіравала незразумелы законапраект і ў выніку апынулася ў фокусе крытыкі грамадства.

Не выключаю, што на гэты раз Назарбаеў прыслушахаўся да міжнароднай думкі: за мяжой папросту не зразумелі падобнай ініцыятывы і паставіліся да яе ў лепшым выпадку іранічна. На кану амбіцыйнае жаданне правесці саміт АБСЕ ў Астане ў дзень нараджэння презідэнта. Яму, дарачы, спаўняеца 70 гадоў. I, зразумела, што на гэтым фоне патрэбна дэмантрацыя не толькі «народнай любові», але і прыроджанай спіласці Назарбаева, яго проідзяення культуры асобы.

У любым выпадку, важна зразумець, што ініцыятарам закона з самага пачатку быў презідэнт. Без яго санкцыі нашы дэпутаты нічога не робяць.

— *А як паводзілі сябе самі ініцыятары праекту пасля таго, як презідэнт вырашыў не ўпісваць у свае рэгалиі тытул Лідэра нацыі?*

— Складалася камедыйная сітуацыя. Як вядома, на першапачатковай стадіі дыскусіі ініцыятары праекту дызвома рукамі даводзілі неабходнасць такога закона. Нават спасылаліся на тое, што ў нейкіх аулах Назарбаева даўно называюць не інакш як Лідэр нацыі. Казалі пра тое, што сотні працоўных калектываў літаральна патрабуюць такога заканадаўчага акту. Цяпер ініцыятары кампаніі вымушшаны думаць, як захаваць твар. У пят-

Даведка

Ідэя надаць Назарбаеву тытул Лідэр нацыі ўзнікла прыкладна месяц таму, пасля падзеі у Кыргызстане. Паводле законапраекта, Назарбаеў і яго бліжэйшыя родзічы атрымлівалі неабмежаваны гарантны бяспекі, у tym ліку ў выпадку адстаўкі. Уводзілася крымінальная адказнасць за спробу перашкодзіць працы презідэнта. Крамолай мог стаць нават здзек з партэтам Назарбаева або яго голасу. Праект быў аднаголосна падтрыманы абедзвюма палатамі казахскага парламента, у складзе якога выключна сябры презідэнцкай партыі. Нечакана ў апошні момант сам віноўнік падзеі даў законапраекту задні ход. «Удзячны казахам і дэпутатам парламента, якія выступілі з ініцыятывой надаць мне статус Лідэра нацыі. Аднаголоснае прыняцце адпаведных законаў я расцэнываю як давер народу. Лічу аднак, што статус лідэра нацыі не трэба замацоўваць якімі-небудзь заканадаўчымі актамі. Маю адмову падпісаць дадзеныя законы прашу правильна зразумець» (Н. Назарбаев).

ніцу, 4 чэрвяна, абедзве палаты парламента правялі пасяджэнні па гэтым пытанню і пастановілі, што «з разуменнем паставіліся да інфармацыі, што Нурсултан Назарбаеў адмовіўся падпісаць закон аб Лідэра нацыі».

У той жа дзень презідэнцкая партыя «Нур Атан» распаўсюдзіла каментар намесніка старшыні партыі. «Нягледзячы на тое, што Нурсултан Назарбаеў не падпісаў закон «Пра Лідэра нацыі», ён застасцца нацыянальным лідэрам. З прозвішчам першага презідэнта казахскі народ звязвае ўсё свае мінулыя, сённяшнія і будучыя перамогі незалежнага Казахстана, таму Нурсултан Абшавіч Назарбаеў у грамадскай сведомасці даўно ўжо прызнаўся», — гаворыцца ў заяве.

Аднак гэта падобна на дрэнную імправізацыю. Маральны кірзіс цяперашняй мадэлі казахскага парламентарызму, безумоўна, адзін з галоўных вынікаў гісторыі з Лідэрам нацыі. Дэпутаты спачатку саскуры лезлі, каб у чарговы раз выказаць сваю лаяльнасць да презідэнта. Яны былі гатовыя перайсці праз элементарныя паняцці разумнага сэнсу, а цяпер іх заносіць у іншыя бок. Як сказаў адзін сялуг народа, «презідэнт, калі адмовіўся ад падпісання закона, чытаў нашы думкі». Пытанне: а чаму яшчэ ўчора вы прасоўвалі так заўзята тэму лідэра? Няўжо сыходзячы з апазыцыйных настроў?

— *Ці значыць рашэнне Назарбаева, што больш тэмам Лідэра нацыі не ўзнікне?*

— Наўрад ці. Хутчэй за ўсё, праз некаторы час канцепцыя ўсплыве зноў, аднак на гэты раз пад іншай назовай. Захаваецца стратэгічная ўстаноўка. Гэта нават у заяве презідэнта лёгка прачытаецца: «Лічу, што статус лідэра нацыі не трэба замацоўваць нейкімі заканадаўчымі актамі». Акрамя таго, дасюль не зразумела: ці презідэнт наклаў вета на праект, ці папросту заяўві, што не будзе нічога падпісаць. У апошнім варыянце гэта значыць, што закон аўтаматычна ўступае ў сілу.

дыкальней незарэгістраванай апазыцыйнай партыі «Алга» Уладзімір Казлоў лічыць: «Улічваючы, што парламент складаецца з сябром партыі презідэнта, яго аўтарытэт падарваны такімі паводзінамі яго ж кішэннага парламента, а таксама тым, што за такія паводзіны сваіх падданых презідэнт ім яшчэ і падзякаў. Адзінай магчымасцю ачысціць свой аўтарытэт ад гэтага бруду — прыняцце роспуск такога парламента яшчэ да пачатку парламенцкіх вакаў».

У саю чаргу, камуністы трактуюць паводзіны Назарбаева як палітычную гульню. Варта згадаць, што не так даўно ўсёй той жа парламент захадзеў назваць стаціцу Астану — Нурсултан. Тады Назарбаеў таксама, як і зараз, выступіў супраць, прадманстраваўшы сваю высакароднасць. Не кажучы пра тое, што палепшыў свой міжнародны імідж.

— *Ці значыць рашэнне Назарбаева, што больш тэмам Лідэра нацыі не ўзнікне?*

— Наўрад ці. Хутчэй за ўсё, праз некаторы час канцепцыя ўсплыве зноў, аднак на гэты раз пад іншай назовай. Гэта нават у заяве презідэнта лёгка прачытаецца: «Лічу, што статус лідэра нацыі не трэба замацоўваць нейкімі заканадаўчымі актамі». Акрамя таго, дасюль не зразумела: ці презідэнт наклаў вета на праект, ці папросту заяўві, што не будзе нічога падпісаць. У апошнім варыянце гэта значыць, што закон аўтаматычна ўступае ў сілу.

ГЕАПАЛІТЫКА

КУРДЫСТАН: ЗНОЎ ВАЙНА

Алег НОВІКАЎ

Праз год перамір'я Курдская працоўная партыя (РКК) зноў пачынае вайну за незалежнасць Курдыстану.

Мір з туркамі працягваўся 13 месяцаў. Менавіта столікі курдскіх нацыяналісты з РКК знаходзіліся ў стане аднабакова га перамір'я. Аднак цяпер курды зноў гатовыя ваяваць. «Насуперак дадзеным абязанням, турэцкі ўрад працягвае спробы знішчыць курдскі рух. Менавіта Анкара нясе адказнасць за новы віток ваенны трагедыі і яе наступствы», — гаворыцца ў заяве кіраўніцтва партыі. Гаворка вядзеца перш за ўсё пра авіяцыйныя налёты на базы партызан ва Усходній Турцыі і на поўначы Іраку.

Такім чынам, курдскі супрапаціў, які цягнецца з канца 1970-х, пачынаецца зноў. Каані РКК звязаны з групой курдскіх студэнтаў, якія ў 1970 годзе стварылі гуртак ва ўніверсітэце Анкары. Яго лідэрам быў Абдула Аджалан. Замест таго, каб па заканчэнню вучобы працаваць, студэнты вырашылі падацца ў родныя мясціны і заснаваць там партызанская вайсковыя адзінкі. Група хутка праславілася дзякуючы замаху на аднаго з курдскіх правадыроў, які супрацоўнічаў з туркамі.

Сапраўдным падарункам для РКК стаў ваенны пераварот у Турцыі 1980 года. Забарона хоць нейкай палітычнай дзеянісці прывяла ў іх шэрагі шмат людзей. Хутка Сірыя дазволіла РКК арганізоўваць на сваёй тэрыторыі трэніровачныя базы. Дамаск нават заплюшчыў вочы на тое, што Курдыстан, за які змагалася РКК, збіраўся ўключыць частку сірыйскіх зямель.

У 1984 годзе падрыхтаваныя баевікі пачалі пераходзіць сірыйска-турэцкую мяжу і здзяйсняць вайсковыя акцыі. Цікава, што ім на гэтым этапе дапамагалі турэцкія камуністы і нават дэмакраты. Апошнія былі перакананы, што любая барацьба супраць дыктатуры з'яўляецца прагрэсіўнай.

Напрыканцы 1990-х гадоў групоўка лічылася амаль разбітай. Арышт яе лідэра Аджалана выклікаў спрэчкі ў кіраўніцтве. Акрамя таго быў відавочны ідэйны крыйзіс: адпаведна статуту і праграме РКК змагалася за сацыялістычны Курдыстан, што на фоне калапсу камуністычнага блоку гучала дастатковая экзатычна.

Аднак арганізацыя выжыла. Як не дзіўна, выжыць ёй дапамаглі амерыканцы, якія скінулы Садама Хусейна. У выніку інтэрвенцыі на поўначы Ірака ўзнікла курдская аўтаномія, дзе РКК лёгка заходзіць падтрымкі і набірае кадры. Хаця янкі

прымусілі кіраўніцтва аўтаноміі абяцаць не падтрымліваць паўстанцаў, яны дасюль адчуваюць сябе ў тых краях дастаткова ўтульна. Паралельна была вырашана праблема пераемніка Аджалана. Мурат Карайлан здолеў падпарадковаць сабе ўсіх палявых камандзіраў. У прынцыпе, апошняя заява РКК пра аднаўленне вайсковых дзеяній — гэта канстатацыя факту. На самай справе, вайна і так працягвалася. Калі верыць тым жа курдскім крыніцам, за апошнія дні баевікі РКК забілі 40 турэцкіх салдат. Апошняя аперацыя — ракетны абстрэл марской базы ў Іскандэруне, падчас якога было забіта сем чалавек. Адначасова паўстанцы прызнаюць, што туркі таксама нанеслі ім цяжкія страты.

Галоўнай прычынай пачаць партызанку стаў загад Аджалана, які зараз сядзіць у турэцкай турме. Як піша прэса, праз свайго адваката ён перадаў інструкцыю для саратнікаў — адкапаць сякеры вайны.

Апошніе перамір'е было абвешчана ў красавіку мінулага года. Камандзіры паўстанцаў нават не хавалі, што яго мэта — забеспечэнне атмасферы для правядзення мясцовых выбараў. Як і прагнавалася, у курдскіх раёнах на выбарах перамагла Партыя за дэмакратычнае грамадства (DTP) — адзінай легальнай курдской партыя ў краіне.

Лідэры РКК лічылі, што прысутнасць у мясцовых саветах

дэпутатаў-курдаў будзе спрыяць вырашэнню курдскага пытання. Сапраўды, на той момант існавала ілюзія того, што Анкара гатовая пайсці курдам на сустрач. Упершыню ў гісторыі Турцыі ўлады дазволілі выкладанне на курдскай мове. З'явіўся асобны курдскі канал тэлебачання. Турэцкі прэм'ер-міністр Эрдаган казаў пра неабходнасць «адкрыцца Курдыстан з дапамогай дэмакратычных реформаў». Аднак палітычна адліга закончылася вельмі хутка. У снежні па Турцыі праакціліся масавыя арышты курдскіх актыўістаў. У выніку аперацыі было арыштавана прыкладна 1500 падазраваных у контактах з РКК. Адначасова была забаронена DTP. Апошняя зачыстка мела месца тыдзень таму. За кратамі аказаліся каля 200 чалавек, галоўным чынам студэнты.

Наўрад ці новы віток супрацістаяння паміж РКК і Турцыяй нешта зменіць у раскладзе сілаў. Відавочна, што курды не маюць адпаведных рэурсаў, каб вышесніць турэцкія вайсковыя часткі з краю.

Аднак эксперты рабяць быць асцярожнымі. РКК так ці інакш ёсць фактам дэстабілізацыі ў і без таго напружаным рэгіёне Блізкага Усходу. Акрамя таго, пасля краху СССР ідэалогія РКК імкліва эвалюцыянуала. Спачатку РКК перайшла на пазіцыі нацыяналізму, а цяпер у яе заявах і камюніке ўсё часцей гучыць ісламісцкія матывы.

ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

ГЕОРГІЙ ПЫРВАНАЎ

Презідэнт Балгарыі можа пакінуць сваю пасаду з-за... барана. Праўда, баран не прости, а горны, і называецца архар. Жыве ён ва Узбекістане ў запаведніку і належыць да вельмі рэдкіх жывёл. Узбекскія незалежныя мэдія сцвярджаюць, што падчас свайго сакавіцага візіту да ўзбекаў Пырванаў забіў архара. Грамадскасць Балгарыі адразу адзягавала на публікацыі пра паліванне Пырванава. У групу «Презідэнт — браканьеў!» на папулярным сайце вэб-супольнасці Facebook за некалькі дзён запісалася больш за шэсцьсот чалавек, а кааліцыя балгарскіх няўрадавых прыродаахоўных арганізацый «Save Bulgarian Nature» пачала збор подпісаў пад петыцыяй да прэзідэнта. Сам Пырванаў кажа, што барана не забіваў. У адным са сваіх інтэрв'ю ён нават заявіў, што гатовы пайсці ў адстайку, калі журнalistы дакажуць яго дачыненне да забойства архара. Цікава, што афіцыйны Ташкент маўчыць і не ўмешваецца ў сварку балгарскага прэзідэнта з журнalistамі і грамадзянскімі актыўістамі. Застаецца дадаць, што жыхары аула, куды прэзідэнт Балгарыі прыязджаў папаляваць на архара, такога ажыятажу не разумеюць і нават ганарацца візітам такога высокага замежнага госця.

УДА ФОЙГТ

Старшыня нямецкай Нацыянальна-дэмакратычнай партыі (НДР) сцвярдждае, што яму амаль удалося аб'яднаць усіх неанацыстаў ФРГ пад дахам адной палітычнай сілы, якая, па словаў таго ж Уда, хутка стане «самай імперскай партыяй у Германіі». Амбіцыйная заявя была зробленая падчас партыйнага з'езду НДР у горадзе Бамберг. Словы Уда павердзіў Матыяс Фауст, старшыня Нямецкага народнага саюзу (ДВУ), які прыехаў на партыйнае мерапрыемства ў якасці госця. Аналітыкі кажуць, што пра раўнапраўнае аб'яднанне ў любым выпадку казаць нельга. ДВУ знаходзіцца ў стадыі развалу — колькасць сяброў партыі зменшилася з 25 тысяч да 4,5 за апошнія пяць год. Акрамя таго ёсць яшчэ адна проблема на шляху новай структуры. Калі такая партыя будзе створаная, яна павінна не выключана, што некаторыя сябрэы ДВУ не пойдуть на такі сценар. Прынаміс арганізацыя ДВУ у Ніжній Саксоніі ўжо раскрытыкавала ідзі Уда. Праект толькі пачаўся, а неанацысты ўжо пасварыліся з-за назвы будучай «адзінай» партыі. Адны кажуць, што лепшыя назва — «Сацыяльная айчынная партыя», другія прапануюць назваў партыю «За сям'ю, народ і радзіму».

КАРЛ ШВАРЦЭНБЕРГ

З абылога дырэктара чэшскага МЗС, галоўнага прадстаўніка арыстакратычнага дому Шварценбергера і лідэра партыі «Tradice Odrovmdnost Prosperita 09» («TOP 09») прагаласавалі 16 працэнтаў выбаршчыкаў. У далёкім 1947 годзе пасля прыходу Саветаў сям'я Шварценберг збегла з Чэхаславакіі, дзе валодала 11 замкамі і 30 тысячамі гектараў зямлі. У эміграцыі Шварценберг актыўна выступаў у падтрымку дысідэнтаў у Чэхаславакіі. Пасля краху капізму ён быў прызначаны кіраўніком канцыляры прэзідэнта Вацлава Гавела. Пасля быў сенатарам і выдаваў папулярнага ліберальна гасцініца «Becherovka». Падчас палітычнага крыйзісу 2009 годзе Шварценберг стварыў сваю партыю «TOP 09», якая на мінулым тыдні па выніках парламенцкіх выбараў прайшла ў парламент. Ужо вядома, што «TOP 09» будзе сябрам новага кабінету, куды таксама ўйшлі грамадзянскія лібералы і працы.

► З НАГОДЫ

БЕЛАРУСІСТЫКА ПРАЗ 20 ГАДОЎ

Напрыканцы мая ў Мінску прайшоў V Міжнародны кангрэс беларусістай. Падзея незадзялена для абывацеля, але значная для навуковых калаў Беларусі і замежжа. З аднаго боку, гэта быў кангрэс, прысвечаны беларусазнаўчым пытанням у галіне мовазнаўства, культуры, гісторыі. Апроч таго, быў праведзены спрадаўчна-выбарчы сход і пераабраны старшыня. З дня заснавання Міжнародную асацыяцыю беларусістай узначальваў прафесар Адам Мальдзіс. На V кангрэсе старшыней асацыяцыі быў абраны акадэмік Міхаіл Касцюк. Пра дасягненні задачы беларусісткі з імі размаўляла Вольга Хвойн.

**Міхаіл Касцюк:
Прывяртэт —
рэстытуцыя**

Даведка

Mihail Paławieč Kastciuk — гісторык паводле адукацыі, калі два нацыянальныя гады працаў вёў дырэкторам Інстытута гісторыі Нацыянальной Акадэміі навук Беларусі. Але ў 1999 годзе быў вывялены з пасады з прычыны асаўстваста канфлікту Mihaila Kastciuka і Aляксандра Вайтовіча, які на той час узначальваў Акадэмію навук і не ўладабаў навуковую пазіцыю дырэктара інстытута.

— Можна сказаць, што для мяне гэты абавязак нечаканы. Былі просьбы дапамагчы ў працы асацыяцыі, вяліся размовы пра тое, каб узначаліць яе. Але я не думаў, што так атрымаецца ў выніку.

Што было зроблена вашымі папярэднікамі?

— Натуральна, праца не зводзіцца толькі да правядзення кангрэсаў беларусістай. Фактычна ўсе два дзесяткі гадоў, што існуе асацыяцыя, яна працавала даволі актыўна, найперш у напрамку выдавецкай дзейнасці. Вышыла прыкладна 70 выданняў, думаю, што гэта значны вынік. У навуковых колах гэта добра ацэні-

ваецца, як у Беларусі, так і за яе межамі. Асацыяцыя падтрымлівае сталыя сувязі з навуковыми цэнтрамі іншых краін, то бок пераважае навуковы напрамак.

Наибольш актыўна працуе нашы калегі-беларусісты ў Расіі — у Москве і Санкт-Пецярбургу, ва Украіне. Нямала ў гэтых адносінах роля і нашы калегі ў Польшчы. У больш далёкім замежжы можна вылучаць беларусісту Германіі, Нарвегіі, Англіі. Актыўныя ўдзельнікі гэтага руху маюцца прыкладна ў дзвеццаці краінах свету. І гэта не столькі прадстаўнікі беларускай дыяспары, колькі замежнікі. Часта цікайнасць да Беларусі абудзілася тым, што чалавек мае тут нейкія роднасныя сувязі, яго продкі паходзілі з гэтых земляў. І гэтыя людзі шчыра зацікаўлены ў развіцці беларускай культуры.

Вы заступілі на новую пасаду і, канешне, мусіце мец ўяўленне пра тое, у якім кірунку будзе развівается асацыяцыя. На што будзеце рабіць акцыю?

— Пасля кангрэса, хача прайшло і нямнога часу, мы правялі першыя пасяджэнні беларускай часткі новаабранага камітэта. Было вызначана, што адным з прывяртетаў дзейнасці мусіць быць рэстытуцыя — гэта значыць ўсё, што звязана з вяртаннем на Беларусь яе духоўных каштоўнасцяў, якія па тых ці іншых прычынах аказаліся па-за межамі краіны. Мы разумеем, што гэта няпростая справа, нешта было зроблена за час сувэрэнітetu Беларусі, маюцца рэестравыя спісы.

Але мы паспрабуем вызначыць найболыш важныя пункты ў гэтым рэчышчы з гледзішча дзяржавы, культуры. Каб канкрэтнай асацыяцыі, хацеў бы згадаць бібліятэку Храптовічаў, яна фарміравалася прадстаўнікамі гэтага роду, а пасля была вывезеная за межы Беларусі. Значная яе частка знаходзіцца ва Украіне. Канешне, гэтая справа няпростая: трэба выходзіць на дзяржаўныя органы, мец абронтуванне, чаму той ці іншы прадмет варта вярнуць. Але, наколькі мне вядома, дзяржаўныя структуры Беларусі зацікаўлены ў гэтым не

менш за нас, таму мы спадзяємся на супрацоўніцтва з імі.

Мяркую, што напрамкі дзеяніяў пасяджэнні камітэта немагчыма распрацаваць ўсё да драбніц. Але зразумела, што застанецца ў прывяртетах пашырэнне сувязяў з актыўнымі людзьмі, якія ўваходзяць у Міжнародную асацыяцыю беларусістай. Натуральная, мы зацікаўлены, каб яны працавалі беларускую культуру. З майго пункту гледзішча, нашу асацыяцыю можна разглядаць як форму народнай дыпламатыі за мяжой, але важна, каб гэты рух прысутнічаў і тут, каб пашыраліся шэрагі беларусістай у абласных цэнтрах.

Ці спрыяйльныя ўмовы для вашай дзейнасці ў Беларусі?

— Стан беларускай мовы і культуры агульнаядомы. Канешне, першыя дыяльніцтва моўнае пытанне. Але думаю, што пэўнае паразуменне мы знаходзім і ў дзяржаўных органах, там таксама ёсьць людзі, якія мову і ведаюць, і паважна да яе ставяцца. У навуковых адносінах беларуская мова распрацаваная дасканала, і па гэтых крытэрах знаходзіцца ў першых пазіцыях з шэрагу славянскіх моваў. Мова — душа культуры, гэта ўпльывае і на агульны стан культуры Беларусі. Калі бываю за мяжой, то найперш калегі цікавіцца развіццём нашага грамадства з адметнасцямі карэнай нацыі. Мяркую, што гэта нават наш выйгрышны момант у міжнародных стасунках.

Думаю, не памылюся, калі скажу за ўсіх гуманітарыяў: за апошнія 20 гадоў мы насамрэч узбагаціліся ў гуманітарным пла-не. Напрыклад, гісторыкі вярнулі шмат імёнаў, іншыя спраба, што нямала ў нас і постацей, якія па тых ці іншых прычынах праца-валі па-за межамі Беларусі.

Ці былі падчас працы Кангрэсу беларусістай нейкія складанасці?

— Заснавальнікамі Міжнародной асацыяцыі беларусістай з'яўляюцца МЗС, НАН Беларусі,

Правядзенне V Міжнародна-га кангрэса беларусістай моцна падтрымалі Міністэрства культуры, Міністэрства замежных спраў, Акадэмія навук Беларусі. І абсалютна абмежавалася ад нас Міністэрства адукацыі, хача яно і з'яўляецца адным з заснавальнікаў Міжнародной асацыяцыі беларусістай. Я не ведаю, чым гэта можна абронтуваць лагічна. Нашы пасяджэнні планаваліся на філфаку, але давялося ладзіць сустрэчы ў харэаграфічнай вучэльні. Частка дэлегатаў з усмешкай гэта ўспрыняла, хоць нас і гасцінна сустрэлі ў гэтай установе, але ўсё ж было нядобрае адчуванне.

Да кангрэсу выйшла некалькі выданняў. Адно з іх з дапамо-гай швейцарца Поля Сутэра. Ён — банкаўскі работнік, але захапіўся гісторыя беларускіх татараў. І дамогся выдання не-калькіх кніг. Можна прывесці многа прыкладаў падобнай цікайнасці да Беларусі, якая падаецца нават незвычайнай.

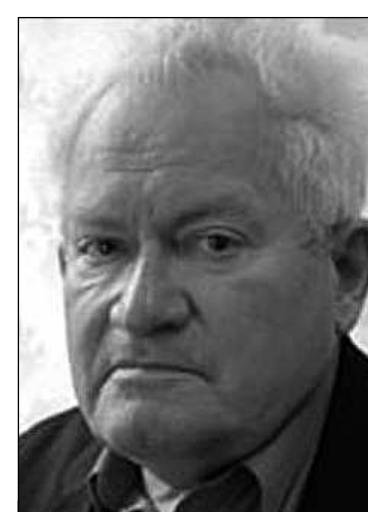
Думаю, што такая садружнасць навукоўцаў сапраўды патрабуна, каб прасоўваць беларускую культуру па свеце. У нас дзіўнае ўяўленне, што найперш важная эканоміка. Але калі чалавек не ўспрымае эмансыйна Беларусь, то ён не будзе надта зацікаўлены ў супрацоўніцтве. Калі гаварыць шаблонам, то культура мусіць бегчы паперадзе ўсяго. Гэта ўласна і ёсьць наша галоўная мэта — пашыраць прысутнасць Беларусі ў свеце, каб ведалі, што ёсьць такая краіна і што дала яна многа выбітных асобаў. Зараз мы рыхтаем другое выданне пра выбітных беларусаў у памежных краінах — наша краіна заўсёды ў гэтым плане была донарам для суседзяў.

Што тычыцца рэстытуцыі, якой плануе займацца асацыяцыя, то я бачу яе і ў прамым, і ў пераносным сэнсе. Не заўсёды магчыма вярнуць стражчаныя каштоўнасці, дык трэба, каб хача б былі добрыя копіі, каб ладзіліся іх выставы. Але неаднайчы былі выпадкі, калі нехта з беларускіх навукоўцаў прыяджае, а да яго ставяцца настярожана, бо хоча сваё вярнуць. Маю калегу ў Саратаве не пусцілі ў запаснік музею, свае ж навукоўцы не выклікаюць та-кай алергіі. У нас пры Саўміне дзейнічае камісія, якая займаецца вяртаннем стражчанай спадчыны. Лічу, што гэта вельмі добра, бо любое пытанне вырашаецца хутчэй, калі задзейнічаныя дзяржаўныя, грамадскія і навуковыя структуры.

У такіх няпростых эканамічных ды іншых абставінах захаваць асацыяцыю амаль без страты — добры вынік працы. Мяне вельмі парадавала, што на апошні кангрэс беларусістай прыйшло многа моладзі, разумней і без комплексаў. Асаўствіа ўскладваю вялікія спадзяванні на новага старшыню, бо ён вельмі ўраўнаважаны, дасведчаны чалавек. Па стараемся падабраць людзей, якія будуть яму дапамагаць.

Міністэрства культуры, Мінадукацыі. Першыя тры арганізацыі прынялі даволі актыўны ўздел у падрыхтоўцы кангрэсу. Перад прысутнымі выступілі прадстаўнікі міністэрства культуры і замежных спраў, яны дэкларавалі гатоўнасць да супрацоўніцтва. Уздел Міністэрства адукацыі быў меншым, яны дапамагалі некаторымі контактамі. Шчыра кажучы, мы спадзяваліся, што будзе большы ўздел Міністэрства адукацыі. Яго кіруючыя работнікі ў кангрэсе не ўдзельнічалі, але што тычыцца самай сістэмы, то яна была прадстаўлена супрацоўнікамі розных універсітэтаў.

**Адам Мальдзіс:
Культура мусіць бегчы
паперадзе ўсяго**

Даведка

Адам Мальдзіс — доктар філалагічных навук, прафесар. Сябра Беларускага ПЭН-цэнтра. Сябра Саюза пісьменнікаў СССР. Адзін з заснавальнікаў Міжнародной асацыяцыі беларусістай, яе ганаровы старшыня. Аўтар шэрагу манаграфій і кніг.

Скончыў аддзяленне журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, аспірантуру пры Інстытуце літаратуры імя Янкі Купалы АН БССР. Узнагароджаны медалём Францыска Скарыны і іншымі медалямі, чатырма польскімі ганаровымяі адрознікамі. Перакладае з польскай і беларускай мовай.

► РАЗВАЖАННІ

ФАЛЬКЛОР І ФОЛК-МУЗЫКА: КУЛЬТУРАЛАГЧНАЯ ДРАМА

Анатоль МЯЛЬГУЙ

Аднойчы вядомы беларускі рок-музыкант і фальклорыст Юрый Выдронак у інтэрв'ю са скрухай адзначаў: «Нацыянальны фальклор памірае разам са сваімі носьбітамі». І спаслаўся на ўласны сумны досвед: «Напрыклад, многіх унікальных народных спявачак, якія працавалі са мной над запісам першага альбому «Весначуха» гурта «UR'IA», ужо няма ў жывых. Добра, што яны паўдзельнічалі ў маёй працы і іх голас зафіксаваны для будучых слухачоў. А колькі народных талентаў не трапляе ў поле зроку фальклорыстаў? А гэта ж сапраўды нацыянальны культурны генафонд».

На мяжы знікнення

Гэтыя слова сугучныя з думкамі ёўропейскіх этнамузыколагаў, якія небеспадстаўна сцвярджаюць, што ў многіх краінах Еўропы традыцыйны фальклор знаходзіцца на мяжы знікнення. Гэтая культуралагічная катастрофа тлумачацца працэсамі глабалізацыі, змяненнем традыцыйнага ўкладу жыцця вясковых жыхароў, які ўсё больш становіцца ў залежнасці ад урбаністычных працэсаў сучаснасці.

Разумеючы сваю адказнасць перад гісторыяй і культурай сваіх народаў, урады многіх ёўропейскіх краін шмат робяць, каб адрэзіць фальклору ў яго аўтэнтычным выглядзе і ў натуральным асяроддзі. Для гэтага засноўваюцца дзяржаўныя праграмы падтрымкі аўтэнтычнага фальклору і адпаведна ладу жыцця яго носьбітаў — сельскіх жыхароў, ствараюцца няўрадавыя спецыялізаваныя фонды для арганізаціі даследаванняў, ладзяцца экспедыцыі і фіксаванне іх вынікаў.

У нашай краіне справа падтрымкі традыцыйнага фальклору знаходзіцца ў вельмі нетышовым для Еўропы стане. Па-першае, дзяржава амаль не клапоціцца пра захаванне нацыянальных музычных і песенных скарбай. Чыноўнікі гэта тлумачаць крызісным станам эканомікі, а таксама больш пільнымі патрабаваніямі самой дзяржавы.

Такая «стратэгія» вядзе да того, што сапраўды фальклор у нашай краіне альбо незваротна знікае са разам сваімі носьбітамі, альбо трансформуецца ў сваю супрацьлегласць, такога кшталту: *Слыши шагі там раздаюца,
Наверна мілы мой ідёт.
Но он совсем другую, другую
Девушку ведет...
Вазьму наган
У свае я руки.
Пайду ў садочак я гуляць.*

«Палац»

*А там в зялёнецкім садочку
закончу сваю я любоў.*

(3 CD «Вясковая лірыка»,
выданне А. Вележ)

Зразумела, што такая «народная творчасць» забівае спеўную душу народа, стварае падставы для падмены фальклору з яго паэтыкай і сакральнасцю квазі-варянятам, які ўжо апанаваў многіх вясковых самадзейных выкананіццаў і стаў візітнай дзяржаўных «Дажынак» і «Славянскага базару».

Фолк-мадэрн

Разумеючы згубнасць такой сітуацыі, шматлікія беларускія незалежныя музыканты спрабуюць узяць на сябе адказнасць за захаванне нацыянальнага фальклору ў сучасных умовах. Тым больш, што ў найноўшай гісторыі Беларусі быў прэцэдэнт, калі прафесійныя выкананіцы ажыццяўлі сапраўдную рэвалюцыю ў адносінах да нацыянальнага фальклору. Маю на ўвaze легендарных «Песняроў», якія ў пачатку сваёй творчай кар'еры фальклорнымі апрацоўкамі зрабілі неашэнны ўнісак у справу папулярызацыі і захавання спеўнай творчасці нашага народа.

Гэта было архіскладана, бо ствараць новую сітуацыю ў адносінах да нацыянальнага фальклору «Песнярам» давялося ў асяроддзі саветызованага і русіфікованага гарадскога насельніцтва БССР. Але вынікі іх музычных эксперыменту былі такія значныя, што беларуская народная песня ў аранжыроўках Уладзіміра Мулявіна стала агульнапрызнанай і ўзорнай у адносінах да фальклорнай спадчыны на прасторах усяго СССР. Матэму і да сёння «Песняры» лічацца пачынальнікамі цэлага напрамку ў беларускай сучаснай музыцы — фолк-року ці, па актуальнай тэрміналогіі, фолк-мадэрну.

«Песняроўская» фальклорныя традыцыі таленівіта працягваюць у сваёй творчасці гурты «Другой хвалі» айчыннага фолк-мадэрну — «Палац», «UR'IA», «Kriwi», «WZ-orkestra», «Altanka», «Pete Paff», «OSIMIRA», дуэт Аляксандра і Канстанціна, якія сталі для

беларускіх слухачоў узорамі ў творчым падыходзе да беларускага фальклору ўзору XXI стагоддзя. Да таго ж, нельга не брэзь на ўвагу ўклад у беларускую фолк-скарбонку і такога гурта этнічнага кірунку, як этна-трэю «Троіца», у музыцы якога гарманічна сплачоўца беларускія народныя мелодыі і стылістка world-music з элементамі музычнай культуры і інструментарыя народаў свету.

Новая хвала

І тут можна казаць, што напраўкі вядучых фолк-мадэрн-калектываў становіцца крыніцай натхнення для пошуку маладых выкананіццаў. Упэўнены, што беларускія слухачы ў хуткім часе пачаюць імёны выкананіццаў і назвы гуртоў «AKANA-NHS», «Дзівасіл», «Гаротніца».

Чаму ж беларускія выкананіцы ўвесь час звяртаюцца да нацыянальнага фальклору? Можатаму, што выконваць апрацоўкі народных песен — справа модная, выгадная: тут табе і запрашэнні на фестывалі, і выступленні на тэлебачанні, і нават на «Славянскім базары»? Але беларускія рок-музыканты маюць свой погляд на згаданую проблематику. Напрыклад, лідэр фолк-рок-гурта «OSIMIRA» Андрэй Палаўчэні, які ў адным з інтэрв'ю сцвярджае: «Мода тут не пры чым. Мы сур'ёзна вывучаем беларускую культуру, архаічныя музычныя пласты, старожытныя музычныя інструменты, што дапамагае нам разбудзіць наш нацыянальны музычны генатып».

3 народных крыніц

Зрэшты, і ўвесь беларускі рок-рух творча сілкуецца з народных меладычных крыніц, і, наадварот, дадае да фальклорных здабыткаў мінулага свае музычныя фарбы. Гэта дае музыкантам права называць рухам, які стварае нацыянальны фальклор сучаснасці.

Мо таму з такой уздычнайсцю ўспамінае пра народных творцаў лідэр pagan-metal-гурта «Znich» Але́сь Таболіч: «Наш новы альбом «Запаветы апошняга старца» —

напамін продкаў нам, сучаснаму ўрbanізованаму пакаленню, пра тыя скорбы, што мы атрымалі ад наших пращчураў, пра культуру, якую яны пакінулі нам... Гэты альбом прысвечаны, перш за ўсё, вяскоўцам — носібітам культурных традыцый беларусаў, якія захоўваюць народную песню». Такой думкі прытрымліваюцца і іншыя рок-гурты, якія ў сваёй творчасці арыентуюцца на фальклор: «Бан-Жкірба», «UNIA», «Джамбіум» і іншыя.

Разумеючы крэтычны стан нацыянальнага фальклору, яго ўплыў на фармаванне нацыянальнага музычнага генатыпу, некаторыя беларускія музыканты імкніцца нешта зрабіць для яго захавання, папулярызацыі нашай музычнай спадчыны. Першым крокам у гэтай справе можа лічыцца арганізацыя і ўдзел у фальклорных экспедыцыях.

Скарбы з экспедыцыі

Вось што распавядае пра магчымасці прыватна арганізоўца экспедыцыі адзін з ветэранаў айчыннага фолк-руху Юры Выдронак: «Сапраўды, раней мне часта даводзілася бываць у фальклорных экспедыцыях, фіксаваць вельмі старожытныя, нават архайні матэрыял. Зараз на гэта банальная не хапае сродкаў. У мяне ёсць дастатковая якасная запісваючая апаратура, набытая прафесійная відэакамера, але няма транспарту дзеля таго, каб дабрацца да самых аддаленых беларускіх вёсак. Я ведаю, што не толькі я, але і шмат іншых энтузіястаў здзяйсняюць экспедыцыйныя паездкі, але гэта фрагментарная работа. А патрэбны комплексны падыход. У свой час мы выдалі на магнітавонічных касетах і на CD двайны альбом з аўтэнтычнымі запісамі «Каляды. Ражество. Шчодрэц», хоць планавалі выдаць дванаццаць такіх кружэлак...»

У такіх экспедыцыях даволі доўгі час удзельнічалі лідэр этнагуртоў «Троіца» Іван Кірчук, а таксама кіраўнік гурта «Ліцьвіны» Уладзімір Берберава, лідэр гурта «Znich» Але́сь Таболіч, удзельнікі студэнцкага этнаграфічнага таварыства. Акрамя згаданага шчадроўскага альбому «UR'IA», экспедыцыйны альбом ёсць у дыскаграфіі Івана Кірчука, які названы «Спадчына загінуўшых вёсак»... Але большасць запісаў, здабытых энтузіястамі падчас вандровак па самых аддаленых мясцінах Беларусі, яшчэ чакае сваіх навуковых рэдактараў і руплівых выдаўцуў.

Адраджэнне сакральнага сэнсу

Адна з тэндэнцыяў апошняга часу ў айчынным фолк-руху — спробы вяртання айчыннаму фальклору яго сакральнай сутнасці. Калі сказаць прасцей, то зараз многія беларускія выкананіцы фольклору не супраць і самі стаць ініцыятарамі адраджэння нацыянальных традыцый у спракавечных умовах яго бытавання.

І не толькі ў атачэнні шэдэўраў Беларускага музея народнай архітэктуры і побыту, як гэта практикуюць удзельнікі фольгуртоў «GUDA» і «Ліцьвіны», але і самі становіцца ўдзельнікамі народных фальклорных святаў у рэгіёнах. Вось напрыклад, гурт «UR'IA» і ягоны кіраўнік Юрый Выдронак ужо некалькі гадоў запар удзельнічаюць у традыцыйным веснавым абрэдзе Юр'я, які адбываецца ў палівых умовах ля адной з вёсак Любанскага раёну.

Музыкі і самі не супраць стварыць працэдэнт сакральнага свята, нават у гарадскіх умовах. Апошнім праектам Юрыя і ягоных калег стаў праект «Taўкачыкі» на Дзяды, альбо Halloween па-беларуску». Разынкай свята стала запрашэнне народных спявачак з гурта «Глыбокія крыніцы» вёскі Закальное Любанскага раёна Мінскай вобласці. Народныя певуні выканалі на сцене тэатра імя Янкі Купалы абрэд Дзядоў у такім выглядзе, як гэта рабілі нашы продкі на працягу сотняў гадоў. Адбывалася гэта ў рэчышчы старожытнай абрацніці: са спевамі, малітвамі да Дзядоў і адваднічнымі святы атуражам.

Але не толькі аўтэнтычныя выкананіцы запрашоўца да ўдзелу ў такім свяце. У ім удзельнічаюць і іншыя фольк-выкананіцы — вядомыя гурты «Альтанка», «Дзвінавасіл», «Нагуаль». Міжнародны статус Дзядоў ад гурта «UR'IA» гэтым разам падтрымліваецца «задушынімі» мелодыямі польскія выкананіцы з «Zespolu polskiego» — зоркі польскай фольк-сцэны пад кіраўніцтвам знакамітай выкананіцы і педагога Марыі Памяноўскай. І гэта добрая традыція правядзення музычных імпрэзаў фольк-феста «Taўкачыкі».

Рэзэпт — гармонія

Падводзячы вынікі гэтага невілікага агляду, заўважу, што часцяком спецыялісты, крэтыкі і шматлікія аматары спеўнай спадчыны нашага народа задаюць пытанне: што выратуе беларускі фальклор ад цяперашняга кryzisу — суперсучасныя апрацоўкі разнастайнымі фольк-гуртамі і ў якіх выкананні на канцэртных пляцоўках, экспедыцыі з запісамі перлін нацыянальнага фальклору, якія яшчэ захаваліся, ці можа, для яго выратавальнym стане адраджэнне сакральнага складніку народнай спеўнай спадчыны?

Вопыт беларускіх фольк-выкананіццаў і цвярозе асэнсаванне сённяшніх рэаліяў падказвае: толькі гарманічнае спалучэнне гэтых элементаў працы на фольклорнай дзяяліцтве дазволіць энтузіястам і выкананіцам фольклору захаваць нацыянальную спадчыну (гэта аптымістычны погляд на працэс) ці хаця б затармазіць працэс размывання нашай спеўнай Атлантыды. Прынамсі да таго часу, калі ў сённяшніх улады зменіцца стаўленне да айчыннай фольклорнай спадчыны. Ці сама ўлада зменіцца на сваю супрацьлегласць у адносінах да беларушчыны.

КУЛЬТУРА

16

► ПАДРАБЯЗНАСЦІ

CORPUS DOMINI

Алесь ГІНЗБУРГ

Напрыканцы першага тыдня чэрвяна па ўсёй Беларусі прайшлі ўрачыстасці Найсвяцейшага Цела і Крыві Хрыста, шырэй вядомыя ў народзе як свята Божага Цела. З гэтай нагоды каталіцкія парафіі па ўсёй краіне зладзілі традыцыйныя шэсці, удзел у якіх сёлета толькі ў Мінску ўзялі 12 000 чалавек.

Сем вякоў традыцыі

Свята Божага Цела (Corpus Domini) прысвечанае Еўхарыстыі, або Святому Прычасцю — аднаму з самых галоўных хрысціянскіх таемстваў. Паводле евангеліста, яго ўсталяваў сам Ісус Христос на Таемной Вячэры. Падчас Прычасця

хрысціяне прымайць Цела і Кроў Ісуса пад выглядам хлеба і віна, і, згодна з вучэннем, праз гэты акт узаемнай ахвярнай любові спалучаюцца непасрэдна з Богам.

Еўхарыстыя — абрэд, які прадызнае ўсе хрысціянскія канфесіі. Розніца ў яго тлумачэнні. Праваслаўная, каталіцкая, армянская апостальская і некаторая іншыя дактрыны ў прымам сэнсе атаясамліваюць хлеб і віно з субстанцыяй Ісуса. А вось эфармаваныя цэрквы ў свай большасці асучаснай падыход да Прычасці, сцвярджаючы, што хлеб і віно толькі сімвалізуюць Кроў і Цела Ісуса: іх «каштаванне» адбываецца толькі метафарычна, у духоўным плане. Само слова «еўхарыстыя» ў перакладзе з старагрэческай азначае «падзяку», бо ўздел у святой імши, падчас якой хлеб і віно ператвараюцца ў Цела і Кроў, — гэта, паводле ксяндза Віктара Місевіча, «найлепшая магчымасць падзякаваць Богу за ўсе дары, атрыманыя ад Яго».

Такім чынам, Еўхарыстыя — адзіны, па сутнасці, з усіх важных абрадаў, якім хрысціянства ў шырокім сэнсе адкрываецца ад іншых рэлігійных пльняй. І менавіта таму, мяркуючы гісторыкі, свята Божага Цела займела такое значэнне ў сярэднявечнай Еўропе, дзе Рымскі Касцёл імкнуўся вылучыць хрысціянскую дактрыну ў супрацьвагу пагрозе мусульманскіх заваёваў.

Свята ўзнікла ў сярэдзіне XIII стагоддзя ў Германіі, і неўзабаве пашыралася на ўсю Заходнюю Еўропу. У 1263 годзе ў італьянскім горадзе Бальсэне адбыўся цуд. Адзін святар, адпраўляючы імшу, засумніваўся ў рэальнасці Ісуса ў Еўхарыстыі. У ягоных руках з аплаткі началі капаць кроплі крыві... Праз год Папа Урбан IV пастанавіў зрабіць гэта свята агульнакаталіцкім, надаўшы яму значэнне свайго кшталту маніфестацыі супраць «памылковых перакананняў ерэты-

коў». Канчаткова Рым зацвердзіў яго ў пачатку XIV стагоддзя. З таго часу вось ужо семсот гадоў на вуліцы ёўрапейскіх гарадоў выходзяць урачыстыя працэсі.

Свята пастаноўлена адпраўляць роўна праз шэсць тыдняў пасля Вялікага Чацвяртага, калі, згодна з Евангеллем, адбылася Таенная Вячэра. Перанос адбыўся для таго, каб радасць вернікаў з нагоды Найсвяцейшага Сакрамэнту (святых дароў Ісуса — хлеба і віна апосталам — і ўсім хрысціянам) не была азмрочаная смуткам ад Укрыжавання Ісуса. Свята Божага Цела — свята радасці, — падкрэслівае Касцёл.

Гучная малітва

У Беларусі ў наш час, па меры вяртання традыцыі, адбыўся яшчэ адзін перанос. Паколькі штогод чацвер пасля Вялікадня не авбешчаны дзяржаўным выходным, каталікі ладзяць шэсці ў наступныя пасля яго суботу ці недзелью. У Віцебску ўрачыстасць адбылася сёлета 5 чэрвяна, у Мінску — 6-га. Працэсія Божага Цела зазвычай мае класічнае пастроение і дзеяньні асобаў. Святарства ва ўрачыстых залацістых уборах, маленька дзеці, якія сёлета прынялі

першую Камунію (Прыгасце), у белых строях, юнакі і дзяўчыны ў беларускіх нацыянальных строях, дужыя мужчыны нясуць трон з Найсвяцейшым Сакрамантам. Парадфіяне розных касцёлаў гораду нясуць харугвы. За галавой працэсіі выстройваюцца ўсе вернікі, якія жадаюць далучыцца да радаснага дзеяства. Неабходныя сучасныя атрыбуты — мікрофоны, дынамікі і нават перасоўныя трансляцыйныя кропкі. Адна з асаўблівасцяў свята Божага Цела — яго падкрэсленай гучнасці, заўждынасці.

Працэсія, паводле традыцыі, павінна прайсці чатыры стадыі, каля якіх ладзяцца набажэнствы. Гэтыя стадыі адначасова сімвалізуюць чатыры бакі свету і чатыры Евангеллі. Так, Мінская працэсія 2010 года выйшла з Касцёла святога Роху, зрабіла тры прыпынкі: перад вечным агнём на плошчы Перамогі, ушанаваўшы памяць ахвяраў другой сусветнай вайны, на Каstryчніцкай плошчы, на плошчы Незалежнасці перад Чырвоным касцёлом і на плошчы Свабоды перад катэдрай Панны Марыі.

Мінская працэсія Божага Цела скончылася малітвой у гонар Найсвяцейшага Сакраманту і спяваннем гімна «Магутны Божа».

► АНОНС

«BE2GETHER»: НАВІГАТАР ПА НАРВІЛІШКАХ

Ева ВАЙТОЎСКАЯ

Мы ўжо пісалі, што 25–27 чэрвяна на беларуска-літоўскім памежжы фестываль «Be2gether». Цягам трох дзён наведнікі чакае выступ калія 50 выканаўцаў з усяго свету. Але музыка — далёка не адзінае, чым сёлета вабіць фестываль.

Танцы і перформансы

На «Be2gether» упершыню будзе створаная асобная сцэна арт-перформансаў для презентацыі розных культур свету, тэатральных спектакляў і імпрывізаций, прадстаўленняў мадэрн-мастацтва, у якіх змогуць паўдзельнічыці і самі гледачы.

Таксама гледачы змогуць павучыцца граць на барабанах, паспрабаваць сябе ў мастацтве жангріравання ці акрабатыкі, паўдзельнічыць у спорніцтвах па вулічных танцах. Ансамбль літоўскай габрэйскай грамады падрыхтуе адмысловы танцевальныя выступы ў ўсходнім стылі. Таксама гледачы ўбачаць бразільскую баявую мастацтва — капаіру, танцевальныя шоу фламенка, сальсы, індыйскага танца. Будзе таксама презентавацца праект французскай песні.

Авангард і архаіка

У Нарвілішках беларускія артысты адчыняюць дзвёры ў міну-

ALINA ORLOVA ПРАДСТАВІЦЬ НОВЫ АЛЬБОМ

Зорка літоўскай сцэны Аліна Арлова рыхтуе прэм'еру — гладачы фестывалю «Be2gether» першымі пачаюць песні з яе новага альбому і пабачаць яе новую канцэртную праграму.

На фестываль Аліна Арлова прыедзе разам з гуртом, а суправаджаць іх выступу будзе візуалізацыі мастака Рудольфа Лявуліса. Адмыслова для новага альбома, які патрапіць у продаж у ліпені, на відэа зняты людзі і іх эмоцыі. На словах спявачкі, менавіта гэтыя рэчы з'яўляюцца найболыш істотнымі ў яе творчасці.

Аліна Арлова (сапраўднае прозвішча — Арлуская) — 21-гадовая спявачка з Літвы. Спявает на рускай, літоўскай, англійскай мовах. У 2008 годзе прэзентавала дэбютны альбом «Laukinis ūuo dingo» (літоўскі каламбур: можна прачытаць як «Дзікі сабака дынга» або як «Дзікі сабака знік»). Новы альбом, рэліз якога запланаваны на восень 2010 года, назывы пакуль не атрымаў. Жанр песніў Арловай крыйтыкі вызначаюць як «псіхофолк».

лае музыкі і мастацтва. Кампанія «Budzma!» дасць магчымасць узделінікам фэсту пазнаёміцца з архаічным мастацтвам, слушаючы ритмы танцевальнай музыкі ці гледзячы авангарднае кіно.

Зона «Budzma!» на тэрыторыі «Be2gether» будзе ўяўляць сабою сінтэз са старожытнай вёскі і сучаснага горада, якія суседнічаюць адзін з адным. Старожытная друкарня будзе працаўваць цягам усіх фэсту, і ў гасцей з'яўліца магчымасць зрабіць сябе аўтографам на афіцыйных прадметах.

Антыстрэс

У намёце клуба-бара «Play — Gigi» вызаймеецца магчымасць парэлаксаваць пасля канцэртаў. Тут вы зможаце пагуляць у на-

столны футбол, навучыцца граць на перкусії, жангіраваць, майстраваць артыгамі. На ўроках моды «Pats Sau Dizaineris» («Сам сабе дызайнір») вас навучыцца таму, які слушна спалучаць вонратку з біжуэтэй, а клиентам «Pasitike Kigreji» («Даверся цырульніку») давайдзенцы даверыцца фантазіі цырульніка. Пры гэтым у намёце будзе працаўваць дзіцячыя пакой з цікавосткамі для самых маленьких узделнікаў свята.

Лазня і масаж

На тэрыторыі фестывалю ўстаўлююць вялікую лазню-парылку, разлічаную на 15–20 чалавек адначасова. У намётах побач прадстаўнікі «Акадэміі лазні» («Pirties akademija») будуць вучыць слушна карыстацца лазневым венікам,

раскрываць сакрэты масажу, ароматэрапіі і іншых лазенных прыемнасцяў. Апроч таго, на «Be2gether» будуть працаўваць тры масажныя намёты, прычым адзін з іх («East Island») — бясплатны.

На ўсялякі пажарны

Паводле агучаных у сеціве правілаў «Be2gether», сярод іншых колоча-рэжучых рэчаў на танцпол

забаронена праносіць... парасоны. Таму наведнікам рэкамендуецца запасці дажджавікамі і гумовым абуткам, ультрамодным у гэтым годзе. У тых жа, каму ляніва будзе везіці з сабой гэтыя аксесуары, будзе магчымасць набыць іх на тэрыторыі фэсту.

Таксама сярод выгодаў: кухня розных народаў, разліўное піва, доступ у інтэрнэт, прыбіральні і душавыя кабіны.

EMPIRE OF THE SUN SKUNK ANANSIE

Roots Manuva Ruble WhoMadeWho Casperids

Naibamary Bachandang Crystal Fighters Antes Happyendless

Skam Remittentat Vremeno muzikantai Polarizuot Stiklai

Silence Family Leo Sathy & Jaxx Yote Few Noises Muzika Lek Aromas

Marek Balazs Sennote Monika Rilla Kella & DJ First Rate Spurals

Justus Fresh Quicks DJ Komanta si, Baltes Lysa SmokeySystem Justus Fresh Quicks

Narimana MC Maletan Shredles Dif e Kamy Dera Sintas

Bex Zas Svastis Surties Gretta Altma Opolova F.R.

BrassBartabas Instruments Leliova Sledkaras Freaks on Fleas

Izidor Yolice Skerry Kata Verlan Open Space Danesko Show

Amber Baltics Rytmus Geralt Geraltess Shwev Emenytsia za Nida zin Ondra

Sound Engineers feat. Akiute The Daneshae Kitevo

ПАДАЦЬ НА ВІЗЫ МОЖНА ДА 17 ЧЭРВЕНЯ

Для падачы дакументаў у амбасаду кожны квіток трэба зарэгістраваць на саіце www.b2g.lt. Падрабязная інфармацыя пра візы на саіце b2g.soundline.by.

Квіткі: групавыя (ад 4 асобнікаў) — 185 тыс. руб., для студэнтаў — 200 тыс. руб. (па пасведчанні), для астатніх — 250 тыс. руб. У продажы ў грамадскіх распаўсюднікаў, а таксама праз сістэму TicketPro. Замова квіткоў і даведка па тэлефонах (029) 6 5555 96, (033) 6 5555 96.

Бясплатныя візы выдаюцца толькі па набытых у Беларусі квітках.

НАДРУКАВАНА ў друкарні УП «Плутас-Маркет».

Мінск, вул. Халмагорская, 59 А.

Замова № 537

Падпісаны да друку 11.06.2010. 8.00.

Наклад 6000 асобнікаў. Кошт свабодны.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазыцыі аўтараў.

Зарэгістравана Міністэрствам інфармацыі РБ. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі № 206 ад 20 ліпеня 2009.

ЗАСНАВАЛЬНИК: Мінская гарадская арганізацыя ГА ТБМ імя Ф. Скарыны. Адрас: 220005, г. Мінск, вул. Румянцева, 13. Тэл.: 284–85–11.

ВЫДАВЕЦ: Прыватнае выдавецтва «Час навіну». Пасведчанне № 64 ад 12.01.2007 г.

АДРАС РЭДАКЦІІ і ВЫДАЎЦА:
220012, г. Мінск, зав. Інструментальны, 6-214.
Тэл.: +375 29 651 21 12, +375 17 280 17 91.
novychas@gmail.com; www.novychas.org